

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

În sfârșit, a venit vara!...

Foto: A.P.N.

DIN SUMAR:

- Lunga viață a holografiei ● Carbonul-14 și trecutul Europei ● „Soluții” împotriva obezității ● Trăsnetul nu ucide? ● „Predispoziție” la accidente... ● Pagina de umor

Cercetări recente au arătat că trăsnetul și, în genere, șocurile electrice nu sînt prin ele însele mortale. Chiar dacă trăsnetul îl lovește direct pe om carbonizînd zone mari de piele, paralizînd trupul și oprind inima, accidentul nu este

totdeauna fatal. De cele mai multe ori, indivizii loviți de trăsnet mor din pricină că cel din preajma lor nu știu să deosebească starea de șoc profund de moartea clinică.

Documentar

TRĂSNETUL NU UCIDE?

Dar să vedem mai întii cîteva cazuri revelatoare.

Un trăsnet a căzut pe o umbrelă și l-a transformat într-o torță vie pe bărbatul de 40 de ani care se adăpostea sub ea. Din umbrelă n-a mai rămas decît o grămăjoară de cenușă, iar din îmbrăcămîntea victimei doar niște petece. Pe umeri, spinare, coapse avea numai arsuri. Presupusul cadavru a fost dus spre morgă. Pe drum, însă, victima a scos un geamăt slab. După două ore a început să-și revină, iar a doua zi dimineața își recăpătase total cunoștința. După alte două zile a prins să-și miște picioarele și mina dreaptă, care îi fusese paralizate. Treptat i s-au vindecat și arsurile.

Avioanele sînt și ele deseori lovite de trăsnet, care de obicei le scoate din uz instalațiile radioelectrice de bord. Deși pasagerii nu au, în general, nimic de suferit de pe urma trăsnetului, uneori, e adevărat foarte rar și mai ales pe avioanele de tipuri mai vechi, se întîmplă totuși și ca pasagerii să fie accidentați. În 1945, de pildă, trăsnetul a lovit un „Douglas” american. După ce l-a aprins ampenajul, descărcarea a lovit pasagerii și pe membrii echipajului. Unii au leșinat. Cel mai grav a fost lovit un bărbat care se sprijinise de un pervaz metallic. Doborit de trăsnet, el zăcea ca mort: nu avea nici puls, nici respirație... Dacă faptul că, după o oră, a mișcat dintr-un deget ar fi trecut neobservat, desigur că victima ar fi fost îngropată de vie.

Dar literatura de specialitate cunoaște și un alt tip de întîmplări legate de trăsnet. O familie de fermieri alcătuită din soț, soție și tatăl soției — primii doi purtînd încălțăminte de cauciuc, iar ultimul cizme cu potcoave — lucra într-o zi în țarcul oilor. Deodată, s-a iscat o furtună cumplită și țarcul a fost lovit de un trăsnet extrem de puternic. Fîrul s-a aprins instantaneu, copacii din preajmă au fost carbonizați, la fel și iarba, iar în pămînt s-au format două gropi mari. Cei trei fermieri au fost aruncați care încotro. Și-au pierdut cu toții cunoștința, dar nici unul n-a murit. Cel dintîi și-a revenit șocul, apoi soția care suferise grave arsuri de la omoplați pînă la călcîi. Bătrînul a rămas multă vreme nemișcat, vinăt, fără puls, de parcă ar fi fost mort. Finalul întîmplării n-a fost totuși tragic. Ajustindu-se unul pe celălalt, victimele s-au tîrît pînă la spital unde, în trei zile, au fost puse pe picioare și curînd și-au putut repara țarcul. Mai mult, după șase luni soția a născut la termen un copil normal. De altminteri, conform unei statistici făcute de medicul englez W. Riss, din cinci femei gravide lovite de trăsnet trei s-au ales cu o spaimă ușoară și numai două au pierdut sarcina.

Animalele sînt imune la descărcări electrice

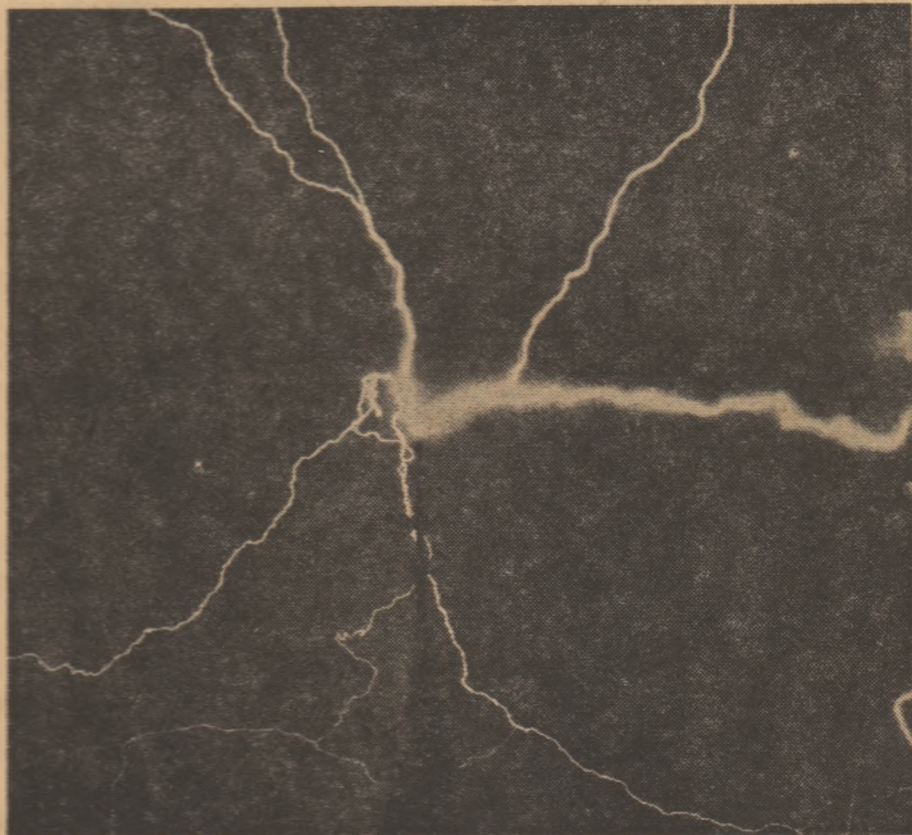
Viața există pe Pămînt de milioane de ani, iar furtunile se dezlănțuie asupra-i de miliarde de ani. După opinia unor specialiști, trăsnetul ar fi dat naștere chiar celui dintîi simbul de materie vie de pe planeta noastră. În aceste condiții organismele vii s-au adaptat treptat la impresionantul fenomen cu numele de descărcare electrică. Mulți călători au descris, de pildă, în lucrările lor elefanți și antilope cu urme de arsuri grave. Nimeni n-a auzit, însă, vorbindu-se de animale ucise de trăsnet. Deși descărcările îi lovesc pe elefanți, de pildă, cel puțin la fel de des ca pe om. În aceste împrejurări a fost firesc ca omul să se întrebe de ce trăsnetul îl omoară mai ales pe el?

Infricoșătorul fenomen „atacă” în primul rînd inima. Or, se știe că foarte mulți oameni au inima slăbită, predispusă la infarct, sensibilă la șocurile electrice. Nimile perfect sănătoase nu au a se „teme” de curentul electric.

Pentru un organism plăpînd, însă, chiar și loviturile mecanice sînt periculoase. Se știe că o descărcare electrică înseamnă eliberarea unor uriașe cantități de energie. Așa se face că

trăsnetul doboară deseori și copaci puternici. El poate, de asemenea, arunca un om la pămînt cu o forță atît de mare, încît să-lucidă pe loc. E elocvent în acest sens un caz petrecut la Ascot (S.U.A.) cu prilejul curselor de automobile din 1956. Din pricina unui trăsnet au avut stamci de pătimit circa 500 de inși, dintre care fiecare al zecelea a fost grav contuzionat de parcă în mijlocul mulțimii explodase o bombă. Trăsnetul a aruncat victimele în toate părțile. O femeie s-a lovit puternic cu capul de pămînt și a murit pe loc de comotie cerebrală; un bărbat și-a frînt coloana vertebrală; un altul și-a spart capul. Mulți și-au pierdut pentru o săptămînă-două auzul și graiul. Cei care și-au revenit după un timp au povestit că au apucat să vadă o puternică explozie de lumină, dar că n-au auzit și tunetul.

De cele mai multe ori, sfîrșitul tra-

Pentru că lovitura de trăsnet produce o stare de șoc profund, multă vreme s-a crezut că ea ar fi mortală

gic al unor asemenea întîmplări este consecința ignoranței celor din jur. O groaznică tragedie a lovit în 1957 o echipă de fotbal vest-germană. Fotbaliștii au ieșit pe teren unul după altul. Tocmai se dezlănțuise o furtună și sportivii au fost loviți cu toții de trăsnet. Zece din ei și-au revenit după un timp. Portarul, însă, a continuat să zacă în nesimțire unde îl aruncase trăsnetul și pentru că mult timp n-a dat nici un semn de viață, a fost transportat la spital. De astă dată greșeala a fost chiar a personalului medical care, fără a sta prea mult pe gînduri, i-a făcut victimei autopsia. Cînd bisturiul a atins inima, aceasta a început să bată cu putere, brațele și picioarele „mortului” s-au contractat convulsiv, dar el n-a mai putut fi salvat.

Mulți inși loviți de trăsnet rămîn cu tulburări funcționale grave sau mai puțin grave: muțenie, convulsii. Dar aproape toate se vindecă. Este cunoscut cazul unui ins care, în timp ce se întorcea de la lucru, a fost surprins de furtună și lovit de trăsnet drept în cap. O flamă puternică i-a aprins părul, provocîndu-i apoi arsuri pe tot corpul și, lucrul cel mai grav, șocul luminos i-a distrus total retina ambilor ochi. Victima a rămas oarbă pe viață. Este una dintre puținele excepții cînd afecțiuni pricinuite de trăsnet n-au putut fi vindecate.

În altă împrejurare trăsnetul a lovit o dădacă cu un copil mic în brațe. Dădaca a murit, iar copilul s-a ales cu arsuri și cataractă la ochiul drept. După o jumătate de an, însă, cataracta

a dispărut de la sine. Literatura de specialitate cuprinde un mare număr de cazuri de orbire temporară provocată fie de explozia de lumină, fie de șocul electric.

Dar atenția specialiștilor este reținută mai ales de fenomenul „paraliziei cardiace” provocată de șocuri electrice. Medicul sovietic G. Divakov îl studiază din anul 1965 și a descoperit la victime modificări ale electrocardiografelei care uneori persistă timp de cîteva luni. Ceea ce înseamnă că, trecînd prin trupul omenesc, descărcarea atacă centrul nervos directori, paralizînd generatoarele de semnale electrice care dau ritmicitate și armonie sistemelor cardio-vascular și respirator. De aceea e nevoie de timp, uneori de o întreagă săptămînă pentru ca complicatul mecanism uman să se regleze din nou.

Descărcarea electrică se scurge mai ales pe haine și pe piele. Evident, ar-

Ulterior, scaunul electric a fost perfecționat, tensiunea a fost sporită pînă la 1800 volți, dar nici o execuție n-a decurs fără complicații. Martori oculari au relatat că în momentul cînd scaunul electric era cuplat, condamnații se cutremurau cuprinși de groază, își încordau mușchii de parcă ar fi vrut să-și rupă legăturile care trosneau și le pătrundeau în corp. Tuturor li se aprindea pielea. Și nu mureau instantaneu, ci în cîteva reprize.

Se spune că drumul spre iad e pavat cu bune intenții. Și într-adevăr, consecințele la care a dus uneori ignoranța pseudo-savantă în încercarea-i de a „copleși cu binefaceri” omenirea sînt uluitoare. Multă vreme nu s-a știut că moartea clinică nu se instaură nici după a zecea electrocutare. Nu se știa că vătămările provocate de curentul electric sînt reversibile, că ele înseamnă doar perturbări puternice ale lanțului nervos, dar nu curmă viața din rădăcină.

Și încă, o descărcare electrică de mare voltaj este mai periculoasă decît o lovitură de trăsnet directă! Cînd un om iese, singur sau ajutat de alții, din starea de șoc, inima începe să-i bată cu intermitență, necoordonat, se află, cum spun medicii, în stare de fibrilație. Deși se zbate, inima nu poate pompa sînge. Apoi șocul și paraliza pierd din intensitate, activitatea vitală se restabilește, dar nu se poate totuși vorbi de o alimentare a organismului.

De aceea este bine ca cei chemați să dea primul ajutor să utilizeze un defibrilator, adică un aparat care produce o puternică descărcare electrică. Căci, suferind un șoc electric artificial, inima se oprește de tot, „uitînd” parcă de programul incorect pe care îl folosise pînă atunci. După care se recomandă un masaj simplu, care pune din nou în mișcare „motorul”. Pornind de la zero se obține mai ușor un acord optim în funcționarea tuturor pistoanelor și supapelor.

Lovitura de trăsnet amintește de acțiunea defibrilatorului mai mult decît șocul relativ slab provocat de un cablu de înalt voltaj. Cînd inima este paralizată de trăsnet, după un masaj potrivit și respirație artificială, ea începe din nou să bată, își reia ritmul normal. De aceea „frinturile” de trăsnet sînt mai primejdioase decît o lovitură directă. Dacă, de pildă, descărcarea s-a produs într-un copac, atacul suferit de un ins aflat în preajmă seamănă cu un șoc electric obișnuit și este însoțit de funesta fibrilație.

Prin urmare, omul poate fi mai ușor salvat după o lovitură de trăsnet, decît după un șoc electric. Specialistul american E. Tausig a observat că trăsnetul oprește pentru moment inima, respirația și, probabil, și procesele vitale. Se înțelege că orice om moare dacă creierul și țesuturile sale nu mai primesc oxigen mai multă vreme; cînd se produce însă un șoc electric fulgerător, se pare că procesele distructive care se petrec la nivel celular se încetinesc numai foarte mult.

A. Lunov

documento.

documentar docum.

mentar documentar d.

documentar document.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

mentar documentar docu.

Actualitatea
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.

AMENAJĂRI

Citadela din Extremul Nord

Despre Norilsk s-au scris cîntece, cărți, s-au făcut filme... Încît s-ar părea că nu se mai poate adăuga nimic nou, doar cîteva tonuri deosebite în concertul de exclamații admirative — cum remarca recent V. Beketov, în „Pravda”. Dar Norilsk nu înseamnă numai străzi, piețe, imobile confortabile, cordonul de mine care înconjoară orașul sau zeci de întreprinderi — aflate toate dincolo de Cercul polar.

Norilsk, metropola nordică, a schimbat din temelii geografia întregii peninsule Taimîr care, înainte de instaurarea puterii sovietice, era un loc ce părea să fi rămas în afara istoriei. Această adevărată epopee modernă a început cu descoperirea, în deceniul al treilea, nu departe de lacul Plasino, a unor uriașe zăcăminte de minereu de cupru și de nichel, la care apoi s-au adăugat și altele de platină, cobalt etc. — aproape jumătate din tabelul lui Mendeleev.

Primele case au apărut la Norilsk în 1935. Se puneau bazele unei întreprinderi gigant. Oameni și materiale au venit în Taimîr pe calea de apă a Eniseului. Apoi s-a hotărît construirea unei căi ferate. Și, după doi ani, dincolo de Cercul polar au început să răsunе primele șuierături ale locomotivelor cu aburi. Pe harta Extremului Nord siberian a fost înscrisă o mică dîră roșie.

Dar calea ferată avea nevoie de cărbuni. Și nu numai calea ferată, ci și navele care începuseră să facă curse regulate pe Enisel, și flota arctică... Și geologii au găsit și cărbuni lângă Norilsk. Iar cărbunii l-au încălzit pe oameni, au permis construirea unei termocentrale și dezvoltarea rețelei de transport. Acum, lângă Norilsk se extrag circa două milioane de tone de cărbune pe an.

Curînd, însă, s-a văzut că numai cărbunii nu vor fi îndestulători. Și atunci, după înfrîngute căutări, s-au depistat și zăcăminte de petrol și gaze. Căci Norilskul nu voia să rămînă în urma celorlalte orașe moderne, care se încălzesc cu gaze. Pe solul veșnic înghețat a fost construită conducta Mesoiaha — Dudinka — Norilsk, care străbate mlaștini și păduri seculare sau se odihnesc pe fundul albiei Eniseului, ce are acolo o lărgime de cîțiva kilometri.

Acum Norilskul prezidează la scrierea unei noi pagini din destinul său: construirea celei dintîi centrale hidro-electrice de dincolo de Cercul polar — anume la Hantaika. Unde, ca și la Norilsk, casele trebuie construite pe piloți, iar mașinile au fost îngropate la o adîncime de 60 de metri sub pămînt. Primele turbine de 60 de KW fiecare, au și început de altfel să duduie în această fabuloasă peșteră artificială săpată în gheata veșnică. Iar nu peste mult timp vor începe să funcționeze toate cele șapte grupuri electrogene.

ENERGIE ELECTRICĂ

Centrala din rucsac

Dispozitivele de conversiune a energiei solare au acum un primejdios concurent — fotovoltul, invenție a unui grup de electrotehnicieni sovietici. În-

tr-adevăr, cei 10 W furnizați de „Fotovolt-K-20” sînt — după cum ni se spune — suficienți pentru alimentarea aparatelor electronice sau electromenajere ori pentru desalinizarea apei. Avînd o greutate de numai patru kilograme — și încăpînd deci într-un rucsac — aparatul ar putea fi o soluție ideală și pentru obținerea luminii, căldurii sau apei calde pentru călătorii în regiuni puțin frecventate.

Efectul fotoelectric a dat naștere, se știe, primei celule fotoelectrice: o placă de cupru, cu o grilă tot de cupru. Ajungînd la grilă, razele de lumină ejectează electroni și îi transferă pe placă, pe care se acumulează astfel o sarcină negativă. Reunind 5—7 asemenea plăci în serie, tensiunea crește. Iar dacă placa este înconjurată de o grilă iluminată din două părți, crește și voltajul. Același efect poate fi obținut și cu alte metale ca siliciul sau germaniul, ai căror electroni sînt degajați mai ușor.

Cu timpul, greoaiele celule fotoelectrice au devenit niște simpatici pitici — niște lamele fine de siliciu, acoperite cu un strat subțire de pudră de aliaj care îndeplinește funcția de grilă. În Japonia celulele sînt realizate sub formă de cuburi care, combinate pînă la tensiunea necesară, dau naștere sistemelor dorite. Dar fiecare cub, cu muchea de numai 2 mm, trebuie fabricat manual. Specialiștii sovietici au mers, însă, mai departe, amplasînd microfotocovertizoarele în celulele unei matrițe subțiri, plate: 250 pe fiecare celulă! Avantajele sînt evidente: matrițele pot fi imprimate mecanic, în tiraje foarte mari.

Pentru a utiliza din plin proprietățile fotovoltului, se recurge la o oglindă parabolică care concentrează puternic energia în focar. Fotovoltul de tipul K-100, de pildă, cu o oglindă de 10 m diametru, pot furniza un kilowat. Branșați în grup la o pompă, ei ar putea extrage din sol suficientă apă pentru adăparea a 300 000 de oi și irigarea unei mari plantații de bumbac.

LA ORDINEA ZILEI

Fără smog

La începutul acestui an, Moscova a fost vizitată de un grup de oaspeți japonezi. Unul din ei, P. Iwabuti, a declarat într-o convorbire cu ziaristii că la Tokio, ca de altminteri în toate marile centre industriale ale lumii, problema luptei împotriva poluării atmosferei este tot mai acută. În timp ce la Moscova aerul este incomparabil mai curat, deși moscoviții nu respiră aer de munte. Capitala sovietică are în momentul de față mai bine de șapte milioane de locuitori, întreprinderile industriale de pe cuprinsul ei își sporesc mereu capacitatea, parcul de automobile și autobuze crește necontenit. Sînt, prin urmare, tot atîtea surse de poluare a atmosferei. Și totuși, aparatele de înregistrare a prafului și gazelor din atmosferă indică descreșterea de trei-patru ori a acestor impurități. Ceea ce înseamnă că oaspețele japoneze n-a exagerat, mai ales dacă comparăm situația din Moscova, cu realitatea din alte mari metropole ale lumii.

Într-adevăr, piloții care zboară peste New York văd cum deasupra metropolei americane planează, indiferent de anotimp, un imens nor cenușiu care, pe vreme senină, se vede de la o depărtare de 150 mile. Chimistii precizează că norul este alcătuit din sute de tone de praf, mii de tone de bioxid

Scenă citadină. Vagon de metro în ore calme

Foto: I. Dinicenko (APN)

de sulf, oxid de carbon, oxid de azot și alte substanțe nocive. Aceste otrăvuri se întorc apoi pe pămînt o dată cu ceața, ploaia și zăpada, pricinuind dureri de cap, grețuri, stări de leșin.

Care să fie însă secretul gradului de puritate la care a ajuns atmosfera Moscovei? E suficient ca vizitatorii marelui oraș să se plimbe pe bulevardele lui, să stea de vorbă cu locuitorii săi pentru a înțelege că aerul curat nu este un dar ceresc, ci consecința unei activități susținute.

Moscova este înconjurată din toate părțile de o vastă zonă de parcuri și păduri aflate în îngrijirea unui organism dotat cu tehnică modernă. Tot lucrătorii acestuia se îngrijesc și de vegetația din parcurile și de pe bulevardele capitalei sovietice. În ultimii ani, în apropierea centrului orașului au fost amenajate două mari parcuri. În oraș activează, de asemenea, trei mii de inspectori obștești, membri ai Societății pentru protecția naturii. La o recentă plenară a societății s-a arătat că în momentul de față o treime din teritoriul Moscovei este ocupată de spații verzi și că numai în 1971 membrii societății au plantat circa un milion de arbori, trei milioane de tufe, o sută de milioane de flori etc.

Dar pentru purificarea atmosferei marelui oraș au fost luate și alte măsuri: centralele termoelectrice, marile întreprinderi industriale, stațiile de cazane și-au schimbat combustibilul — din cărbune în gaz. Alte întreprinderi au fost mutate în afara orașului. În sfîrșit, la un mare număr de întreprinderi au fost montate instalații speciale de captare a prafului și gazelor.

ZOOTEHNIE

O vastă gamă de culori naturale

De ce se cheltuiesc în lume bani și timp pentru a obține și crește animale cu blană scumpă de diverse culori cînd chimia oferă azi mijloace simple și ieftine de a vopsi blănurile? Este o întrebare pe care s-ar putea ca mulți să și-o pună. Oricum, G. Sokolov, de la

Institutul pentru creșterea vînatului și animalelor cu blană din U.R.S.S., o consideră justificată și de aceea răspunde:

„Într-adevăr, chimia ne pune la dispoziție culori pe care noi, crescătorii, nu le vom obține niciodată. Dacă am vrea, am putea furniza blănuri în toate culorile curcubeului și chiar în culori care nu există în lumea animalelor. În plus, este mult mai ușor să vopsim blănuri decît să creștem animale. Și totuși preferăm a doua soluție, întrucît culoarea naturală este pe de o parte mai rezistentă, iar pe de alta mai frumoasă. Ea prezintă combinații și nuanțe care fac laboratoarele să pălească de invidie. În sfîrșit, mai există și un

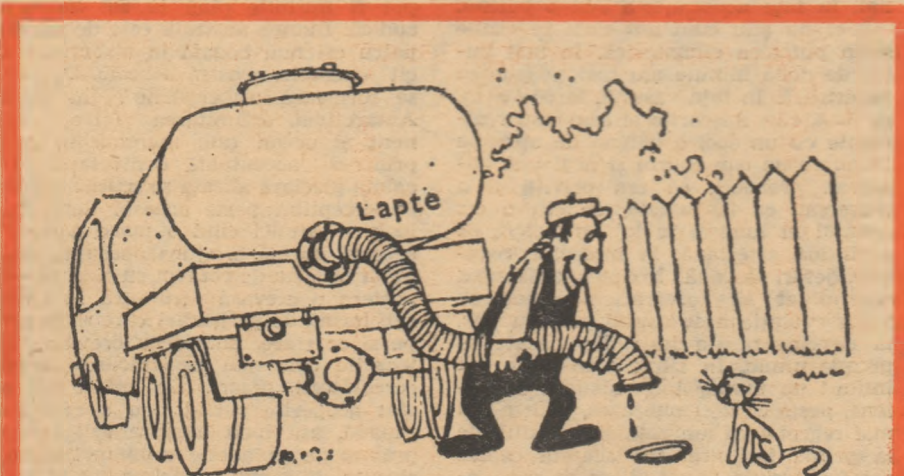

Posesoarea uneia din cele mai prețioase blănuri: zibelinea albă

alt argument care trebuie luat în considerare: produsele naturale sînt mai scumpe decît cele artificiale. Dacă fiind că livrăm blănuri în toată lumea, nu putem neglija nici această latură economică a activității noastre.”

Originară din America de Sud, nutria — un rozător care trăiește pe lângă ape — a început să fie acclimatizată la alte latitudini abia acum patru decenii. În Uniunea Sovietică, după o adaptare destul de îndelungată, a ajuns să se simtă ca la ea acasă în Azerbaidjan și Uzbekistan, dar începe să trăiască și în nord, lângă Arhanghelsk și în Kamceatka. Începutul l-au făcut nutriile albe și sidefii, care au fost aduse de peste hotare. După acclimatizarea lor a început munca creatoare de selecție, care cere enorm de multă răbdare. Crescătorii nu au rețete după care să lucreze, ci hotărîsc oarecum intuitiv componentele noilor culori, după care trebuie să încerce nenumărate combinații. Astfel, după ce au obținut nutria aurie, specialiștii sovietici au trecut la încrucișarea ei cu nutria albă, obținînd o varietate cu blana galbenă ca lămîia; dintr-o altă încrucișare a ieșit nutria albă ca zăpada. Toate trei varietățile au adus crescătorilor cîte o diplomă de onoare. Un nou succes este prevăzut din partea animalelor cu blana albastră și albastră deschisă. Celebră a devenit întreprinderea experimentală „Viarka” din Gagra care de cinci ani produce „pe bandă” nutria colorate.

Dar procedeul este aplicat și altor animale. Nurca, de pildă, se situează la firgurile de blănuri pe primul loc, cu peste 100 de nuanțe naturale. Gama culorilor poate fi lărgită și prin selecția naturală a unor animale sălbatice cu culori neobișnuite și creșterea lor în cuști.

La cererea consumatorilor

Desen de K. Mișkin

DE LA BUCUREȘTI LA POLUL SUD ȘI ÎNAPOI

(II)

Șase luni între cer, apă și ghețuri

Insula Sf. Elena are o lungime de 19 km, o lățime de 11 km și o suprafață de 122 km pătrați. În partea centrală, cea mai mare altitudine este de 900 m respectiv vârful Diavolului (numit așa din cauza manifestărilor zgomotoase ale fenomenelor vulcanice).

Capitala este orașul Jamestown, cu câteva construcții seculare — printre care bisericile Sf. Matei, St. James, St. John, câteva clădiri ale garnizoanei, Observatorul astronomic și zidurile masive ale porții de intrare în oraș. Poate că cel care citește aceste rânduri se vor întreba, însă, de ce este nevoie de o poartă de intrare în oraș?

Insula se prezintă ca o fortăreață naturală cu ziduri care se înalță cu mai bine de 200 m din apa mării. Pereții abrupti și stincoși oferă condiții ideale de apărare. Toate văile sînt suspendate deasupra mării; cînd plouă, apa se rostogolește în mare de la 100—150 m, sub formă de cascade. O singură vale s-a adîncit pînă la nivelul mării. Este o vale strîmtă barată de această poartă masivă cu rol de apărare, îndărătul căreia a apărut acum trei secole o mică localitate portugheză, transformată ulterior în orașul englez Jamestown.

Soarele care coboară spre asfințit înroșea bazaltul și ierburile sărăcicioase (pădurile din insula Sf. Elena au fost distruse din cauza înmulțirii exagerate a caprelor aduse de coloniști în secolul XVII).

Am zăbovit aproape o zi la țărnul acestei insule stincoase, pînă cînd căpitanul a dat din nou ordinul de plecare.

Silueta albă a navei, grațioasă, o uriașă lebedă ce se plimba pe oglinda albastră a lacului Atlantic, a tremurat ușor și a lunecat tot mai repede spre sud...

Incepe furtunile

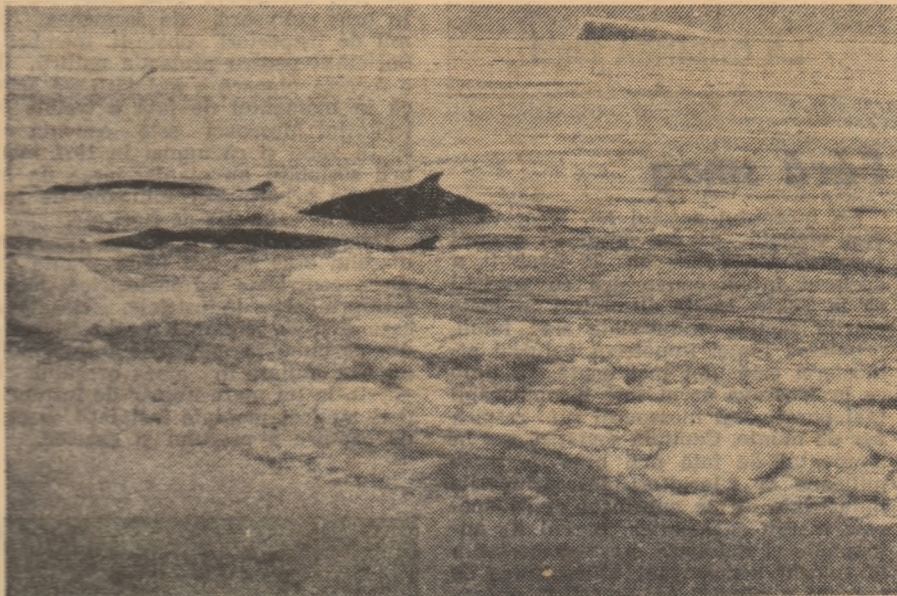
Timpul se scurge încet. Plutim pe imensitatea oceanului de aproape patruzeci de zile. Privesc prin geamul laboratorului meteorologic aflat pe ultima punte. Pe puntea mică, care are o lungime de 20 m și o lățime de 2 m, căpitanul se plimbă de mai bine de un ceas. Se vede că simte nevoia de mișcare. De altfel, cu toții îi simțim nevoia, dar nu toți riscăm să circulăm. „Amenințarea” lui A. M. Soloviov, dascălul meu în descifrarea тайnelor meteorologiei marine, pare că începe să devină realitate. Se apropie furtuna. Deocamdată sîntem la marginea unui ciclon. Vîntul suflă „doar” cu 15 m/s, iar valurile sînt de „numai” 7 metri înălțime, înclinînd nava cînd într-o parte, cînd în alta.

Eu nu mă prea sîchiesc. Pesemne că antrenamentul marinăresc mă fereste pentru moment de a intra în rîndul celor căzuți la pat din cauza furtunii. Pot să circul și chiar să lucrez acceptabil. Cei mai mulți dintre colegii mei, deși n-au băut alcool, abia se pot ține pe picioare; cînd străbați culoarele strîmte și din partea opusă vine cineva, trebuie neapărat să te oprești, altfel riști o ciocnire nu prea plăcută. Treptat, treptat vîntul se intensifică, depășind bariera lui 20, apoi 30 și 40 m/s. Oceanul vuieste săltîndu-și valurile pînă la puntea superioară, scaldînd totul într-o baie de spumă. Observațiile noastre nu încețază totuși nici un moment. Este interzis, însă, accesul pe punte. Singurii cărora li se permite să iasă afară pe această vreme de infern sînt cei doi meteorologi de serviciu: Alexandr Mihailovici și subsemnatul. Ne legăm cu corzi trainice și ne asigurăm, prin zîndu-le de o bară metalică care înconjoară vasul. Valurile saltă spasmodic peste punte făcîndu-ne ciuculete. În retragere vor să ne ducă cu ele, peste bord. Într-un astfel de moment coarda de nailon se întinde, trosnește, dar

totuși rezistă. Furtuna poate dura uneori zile și nopți de-a rîndul. Îmbrăcămîntea este mai mult udă, dar faptul nu ne împiedică să muncim fără întrerupere. Respirăm greu. Vîntul sudic, rece, ne amintește că pe undeva, pe aproape, Antarctica ne așteaptă cu „urarea”: Veniți, veniți, vă arăt eu vouă!

Printre balene și aisberguri

Vasul de cercetări științifice „Profesor Vize” înaintează, prin canalul proaspăt săpat de spărgătorul de gheață „Obi”, cu viteză de melc. Sîntem la 66° latitudine sudică, la marginea calotei glaciare și „briza” rece ne pișcă fețele. Este aproape ora 12 noaptea, dar soarele încă n-a dispărut, înroșind cerul și la apus, și la răsărit. Intrăm într-un coridor străjuit de două aisberguri uriașe și căpitanul

Undeva la tribord un straniu dans de balene...

strecoară vasul cu dibăcie, ca să nu-l zdrobească de „muștii de gheață”. După miezul nopții, cînd înghețasem de-a binelea și programul meu științific se terminase, mă retrag în cabină să mă culc. Curînd, însă, tovarășul meu de cabină, maghiarul Károly Visy, intră ca o furtună pe ușă, trezindu-mă din toropeala premergătoare somnului, și-mi strigă:

— Gheorghie, scoală-te repede, pe canal, în fața noastră, s-a ivit o balenă.

Nici nu știu cum am sărit în cizme și în pufoaica climaterică. În mai puțin de două minute am fost pe puntea superioară. În fața vasului, la 50—60 m, se juca, căci mișcările ei semănau realmente cu un joc, o balenă de aproape 10 m, cu un cap enorm și negru. A observat, probabil, că era privită și a traversat, ca la paradă, de cîteva ori canalul în lung și în lat, aruncînd, ca o fintină arteziană, la intervale regulate, jeturi de apă. Noaptea albă ne-a determinat să fotografiem spectaculoasa evoluție a uriașului cetaceu dar, la dezvoltat, n-a ieșit din păcate aproape nimic. În zilele următoare am întîlnit un număr impresionant de balene, peste 20 de exemplare, încît n-am mai regretat că am ratat fotografiile de la prima întîlnire. Cu această ocazie am făcut circa 20 de clișee pe care, arătîndu-le unui academician din Leningrad, acesta, mai în glumă, mai în serios, mi-a declarat că multe ziare din lume ar fi bucuroase să dispună în fototeca lor de asemenea fotografii.

„Azi, 20 decembrie, marea se prezintă mai calmă. Vîntul continuă să sufle, izgonind blocurile de gheață cînd într-o parte, cînd în alta, ceea ce are drept rezultat lărgirea drumului „lebedei” noastre. În jurul orei 10, vocea gravă a unuia dintre căpitanii secunzi anunță prin microfoane:

— Peste 15 minute nava va trece pe lîngă cel mai mare aisberg întîlnit pînă acum în drum. Cine dorește să-l studieze și să-l fotografieze să urce pe puntea superioară.

În numai cîteva minute ne înghesuim aproape cu toții, printre fevi și aparate, căutîndu-ne un loc cît mai bun. De departe aisbergul pare un castel medieval cocoțat pe un neck vulcanic. Apropiindu-ne, însă, imaginea se schimbă. Mie mi se pare că seamănă foarte mult cu Pietrele Doamnei din masivul Rarăului. La bază are un postament care amintește de o insulă și care continuă sub apă, imprimîndu-i o culoare albastră-verzuie. Din acest postament se înalță, asimetric, un ade-

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Oceanului planetar. Încotro se va îndrepta și ce va întîlni în calea sa depinde numai de direcția dominantă a vînturilor și de curenții oceanici. În faza de plutire, aisbergurile capătă cele mai ciudate forme, de la aceea de casteluri medievale (ca aisbergul descris mai sus) la forme amintind lumea animală (capete de cîini sau păsări) sau chiar forme de tancuri, vapoare etc.

Sfîrșitul acestor ciudate creații ale naturii se petrece departe de locul de naștere și îmbracă mai multe aspecte. Unii dintre acești uriași mor de moarte bună, sau de bătrînețe, cum se mai spune. Roși de apele sărate, măcinați de vînturile reci și dure, ei rezistă eroic pînă în zona cea mai caldă, situată la latitudinea de 50°. Ca să ajungă pînă acolo, le trebuie luni și, uneori, chiar ani de zile. La alte aisberguri moartea intervine însă tragic, fulgerător și este pricinuită de uraganele polare, care nu sînt de fel mai prejos decît taifunurile subtropicale ale Oceanului Pacific. Într-un astfel de uragan aisbergul își pierde centrul de greutate și este răsturnat de forța uriașă a valurilor. Am asistat la multe asemenea fenomene grandioase ale naturii cînd un aisberg, care deși cîntărea cîteva milioane de tone, era răsucit ca un bulgăre de zăpadă și apoi fărîmat în bucăți. Deși pentru navigația vaselor din mările sudice prezența ghețurilor este extrem de periculoasă, cînd aceste viitoare surse de apă dulce ale globului pămîntesc sînt distruse nu poți să nu încerci totuși un sentiment de regret. Se pare, însă, că în foarte scurtă vreme acești „solitari” ai mării sudice vor putea fi interceptați și remorcați de vase puternice spre Australia sau alte regiuni secetoase, unde vor fi transformați în apă dulce.

Revelion în „zona moartă”

V-ați putea întreba, desigur, de ce „zonă moartă”? Pentru că în această zonă a Oceanului Indian, pe zeci, sute, mii, zeci de mii și chiar sute de mii de km² nu se vede o insulă sau, măcar, un vapor. Pînă și prietenii noștri albatroșii ne-au părăsit. Și-au găsit probabil un alt vapor, împreună cu care au pornit într-o nouă cursă. În această zonă, cu coordonatele de 50° latitudine sudică și 102° longitudine estică, a hotărît și vechiul an să ne părăsească, iar noul an să ne ia în primire. Uitînd de sărbătoare, unul din cicloanele care ne-au devenit de-a dreptul nesuferite, ne saltă vaporul clătîndu-l ca pe un cuter pescăresc. Vitregia oceanului nu are, însă, putere asupra noastră. Conducerea vasului a pregătît întîlnirea cu noul an de aproape două săptămîni, și încă în secret. Dar „satul” nostru este mic și un secret nu poate fi păstrat prea multă vreme, așa că multe dintre aceste pregătiri au și ajuns la urechile noastre.

Cele două săli de mese sînt sărbătorește împodobite, iar din frigiderul vasului se ivesc trei brazi de toată frumusețea, gătiți, după obicei, cu tot di-chisul. În ultimele zile am încercat să-mi las barbă, căutînd să imit majoritatea „lupilor de mare” de pe vapor. Din oglinda care-mi dă binețe dimineța se răsfrînge, însă, o figură cu aspect neglijent, îmbătrînit, pe care au început parcă să se adîncească și mai mult culele de la colțurile ochilor.

Gh. Neamu

Cercetător științific
la Institutul de geografie
al Academiei R.S. România

(Va urma)

CINEMA

De ce femeile?

Obişnuita anchetă anuală a revistei „Sovetski ekran” s-a bucurat și la actuala ediție de un mare număr de participanți: circa treizeci de mii.

Analiza compoziției lor a pus în lumină date semnificative. În primul rând, preponderența femeilor. Dominând numeric și în anii trecuți, ele au intrunit de data aceasta o majoritate covârșitoare: 75,5 la sută din totalul participanților. Ceea ce putea să pară la început o simplă întâmplare tinde să devină astfel lege: femeile sînt cinefile mai pasionate decît bărbații, a șaptea artă are în ele un prieten mult mai devotat. Explicația va fi, poate, dată într-o zi de sociologi. Pînă atunci credem însă că ea trebuie căutată aiurea decît în raportul: frecventarea săliilor de cinema — timpul liber, știut fiind că acesta din urmă nu este un aliat al femeilor.

În ce privește vîrsta spectatorilor, rezultatele anchetei demonstrează o dată mai mult că cinematograful se bizuie mai ales pe publicul tînăr; peste

Ada Rogovțeva

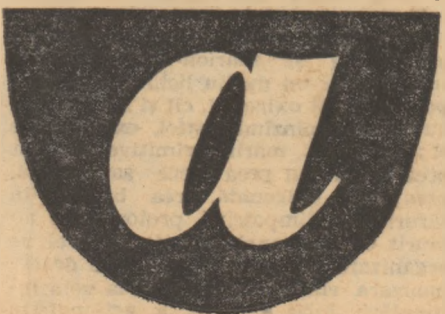
șaptezeci la sută din participanți au între 14 și 24 de ani. Sistematizarea pe grupe de vîrstă se prezintă astfel: între 14 și 17 ani — 28,7 la sută; între 18 și 20 de ani — 23, 1 la sută; între 21 și 24 ani — 18,9 la sută. Dacă mai adăugăm și pe cei 7,4 la sută între 25 și 30 de ani, putem spune că sălile obscure sînt împărțita tineretului. După 30 de ani se observă o ușoară creștere (9,5 la sută de spectatori între 30 și 40 de ani), apoi curba coboară: 41—55 de ani — 5,5, iar peste 55 de ani — 2,4 la sută.

Alte date interesante privesc apartenența social-profesională. Cel mai mare număr de spectatori îl furnizează școlile și universitățile: 30,3 la sută sînt elevi, 21,2 la sută studenți. Le urmează, în ordine, funcționarii (11,3 la sută), inginerii și tehnicienii (11,0 la sută), muncitorii (6,7) ș.a. Din totalul general, 40,6 la sută frecventează cinematografele în fiecare săptămînă, 36,0 — 1—2 ori pe lună, 15,2 — de cîteva ori pe săptămînă, 3,3 — mai puțin de o dată pe lună.

Și acum laureații anului 1971

Cele mai bune filme sovietice au fost socotite a fi: 1) Eliberarea (Direcția loviturii principale); 2) Ofițerii; 3) Salut, Maria! 4) Gara Belorusă; 5) Regele

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

Lear; 6) Fuga; 7) Inima lui Bonivur; 8) Un minut de reculegere; 9) Polonoza de Oghinski.

Din filmele țărilor socialiste, cel mai mare număr de voturi l-au intrunit: Stelele din Egger (Ungaria), Răutăciosul adolescent (România), Aventurile lui Dolas (Polonia), Greșeala fatală (R.D.G.).

Din filmele altor țări: Urmărirea (S.U.A.), Waterloo (Italia), Oliver! (Anglia).

Cea mai bună actriță a anului: Ada Rogovțeva (Salut, Maria!). Urmează Liudmila Ciursina (Olesea) și Viktoria Feodorova (Despre dragoste).

Cel mai bun actor al anului... sînt trei, deoarece voturile spectatorilor au fost împărțite aproape în mod egal între Vasili Lanovoi (Ofițerii), Iuri Solomin (Anchetatorul), Iuri Yarovet (Regele Lear). Pe locurile următoare s-au situat Vladislav Dvorjetki (Fuga), Mihail Ulianov și Nikolai Olealin (Eliberarea).

INTERVIU

Eu, negrul

Ossie Davis...

— Eu, Ossie Davis, am fost dus cu sila acum 350 de ani de pe aceste meleaguri și m-am întors ca să spun în gura mare: și eu sînt negru.

Așa și-a început interviul regizorul american de culoare Ossie Davis, invitat în Nigeria spre a realiza primul film artistic de lung metraj în culori din această țară.

— Africanii au hotărît să-și creeze o cinematografie proprie și au vrut ca eu, american, în vinele căruia curge tot sînge african, să realizez primul lor film artistic. Am acceptat invitația din toată inima.

Ossie Davis face parte din cîteva organizații progresiste ale negrilor din S.U.A.

— Moartea doctorului Martin Luther King m-a determinat să mă întreb: am făcut oare tot ce mi-a stat în putință pentru ca poporul meu să capete drepturi egale în această țară? Ce mai pot face spre a apropia visurile doctorului King? Și am hotărît în primul rînd să particip mai activ la lupta pentru drepturi egale. Apoi am început să caut mijloace de a da expresie artistică idealului nutrit de Martin Luther King, ideilor sale, de a arăta prin intermediul imaginilor ce înseamnă ele pentru negri.

Rezultatul acestor năzuințe a fost primul film al lui Ossie Davis: „Bumbac pentru Harlem”, în care s-au îmbinat entuziasmul regizorului-debutant, experiența actorului, talentul scenaristului, concepția despre lume a cetățeanului de culoare.

Era primul film realizat în întregime în Harlem. El spunea adevărul despre viața negrilor, vorbea despre visurile unui popor și despre viața lui de toate zilele, viață care trebuie schimbată pentru ca visurile să devină realitate.

Ossie Davis s-a născut în familia unui muncitor feroviar. Discuțiile despre persecuție și Ku-Klux-Klan i-au fost familiare de mic.

— Biata mama nu se despărțea niciodată de revolver: avea de apărut cinci copii.

După absolvirea unei școli dramatice din New York, Davis a debutat pe scenele Harlemului în 1939. Dar s-a lansat abia după război, cînd a început să joace pe Broadway și să interpreteze roluri principale în filme pentru ecranul mare și cel mic. Apoi a început să scrie el însuși scenariile pentru cinema și televiziune. În momentul de față scrie un scenariu despre mișcarea negrilor din S.U.A. pentru drepturi egale. Acțiunea se petrece într-o fabrică, în care lucrează, în majoritate, femei albe și, printre ele, cîteva de culoare. Davis va fi și regizorul filmului.

— Nu putem rămîne nepăsători la marile evenimente ale timpului nostru. L-am cunoscut bine pe Martin Luther King, îi cunosc pe Paul Robson, pe Angela Davis, pe bătrîna doamnă Davis. Luptăm împreună cu poporul meu. Cînd am primit invitația din Nigeria, m-a urmărit un gând. În America există cineaști de culoare la fel de talentați ca și colegii lor albi. Dar din cauza rasismului nu toți își pot găsi de lucru în propria lor țară. Și atunci unde dacă nu în „America neagră” — îmi spuneam — poate găsi Africa specialiști de înaltă clasă de care are nevoie, aducîndu-i astfel, totodată, înapoi pe fiii ei „rătăcitori”, pe care „civilizația” occidentală încă îi mai privește ca pe niște oropsiți?

Tarkovski, invingător la Cannes

Cannes-ul de anul acesta i-a acordat lui Andrei Tarkovski una dintre distincțiile supreme: Marele premiu special al juriului. Filmul premiat, „Solaris”, este o ecranizare după nuvela cu același titlu a scriitorului polonez Stanislaw Lem și are ca interpreți principali pe Donatas Banionis (în fotografie), Iuri Yarovet, Anatoli Solonișin și Natalia Bondarciuk.

În filmul făcut în Nigeria, intitulat „Secerîș la Conghi”, am schițat un tablou al vieții africane, al obiceiurilor, dansurilor, muzicii, îmbrăcămîntului, despre care în S.U.A. sau în Europa se știe prea puțin ori chiar nimic.

— Ce probleme ale vieții africane ridică filmul?

— Conflictul dintre conducerea tribală tradițională și noua formă de organizare statală. O problemă extrem de importantă și acută pentru Africa de azi.

Africa de azi suferă din pricina dezbinării și slăbiciunii ei. Dar noțiunea de „slăbiciune” este relativă, iar dezbinarea nu va dura veșnic. Conștiința de sine este prima cale de izbăvire de aceste rele. Pentru a deveni cu adevărat liberă, Africa trebuie să se cunoască, să se unească în ciuda deosebirilor de limbă, obiceiuri, cultură și religie. Filmul poate veni în ajutor în privința aceasta. Camera de luat vederi nu-i pușcă, dar poate fi asemuită cu toba, cu tam-tamul care a servit din timpuri imemorabile ca mijloc de comunicare între oameni. Fie ca el să sune ca o chemare a patriei care își mobilizează fiii pentru eliberarea definitivă de sub jugul colonialist asupritor.

II. Semionova

Fără cuvinte
Desen de V. Spelnikov

PRIM PLAN

Nelli Mișkova și taina ei

A vrut să se facă, pe rînd, aviatoare, doctoriță, diplomată. Iar în cele din urmă s-a hotărît pentru teatru. Examenul de absolvire l-a dat cu rolul lady Anne din „Richard al III-lea” de Shakespeare. Dar debutul profesional și l-a făcut nu pe scenă, ci pe ecran, și într-un gen de roluri în care determinant a fost tipul ei de ingenuă. În „Sadko” și „Ilia Muromet” a fost zîină — o zîină frumoasă blindă, blondă. Dar a treia ofertă de același gen a refuzat-o. În schimb a acceptat cu entuziasm rolul unei soții necredincioase în filmul „Casa în care locuiesc”. A fost și primul moment artistic important din cariera actriței Nelli Mișkova, moment care i-a pus realmente în lumină talentul.

Nelli Mișkova a interpretat apoi roluri foarte variate. Cu fiecare film își realiza ambiția de a nu semăna cu personajul precedent. Dar „evenimentul” se lăsa totuși așteptat. El s-a numit „Vipera”, ecranizare după o bine cunoscută schiță a lui Alexei Tolstol. Rolul Viperei a prilejuit actriței înțînirea cu tipul „femeii cu enigme”;

Nelli Mișkova în „Vipera”

la care vorba nu se potrivește cu fapta și un vâl de mister acoperă ceva din trecutul ei. În noul film al actriței tema aceasta este enunțată chiar în titlul: „Taina Sofiei Grușko”. Filmul, care rulează pe ecranele noastre, ne prezintă o Nelli Mișkova ajunsă la maturitate creatoare și amintind astfel de niște cuvinte ale Irinei Petrescu: „Mie, tinerețea nu mi-a spus nimic...”.

REFLECTOR

● Regizorul polonez Wojciech Has ecranizează romanul „Sanatoriul morții” al compatriotului său Bruno Schultz.

● Producătorii americani vor să aducă pe ecran viața mării actrițe franceze Sarah Bernard. Pentru rolul titular concurează americana Barbra Streisand și englezoaica Sarah Miles.

● Noul rol al Vanesei Redgrave este Polly din „Opera de trei parate”. Regizor, Tony Richardson.

● După un intermezzo anglo-american, Michelangelo Antonioni revine în Italia. „Fiul risiplor” se întoarce pentru „Spirala”, romanul lui Italo Calvino.

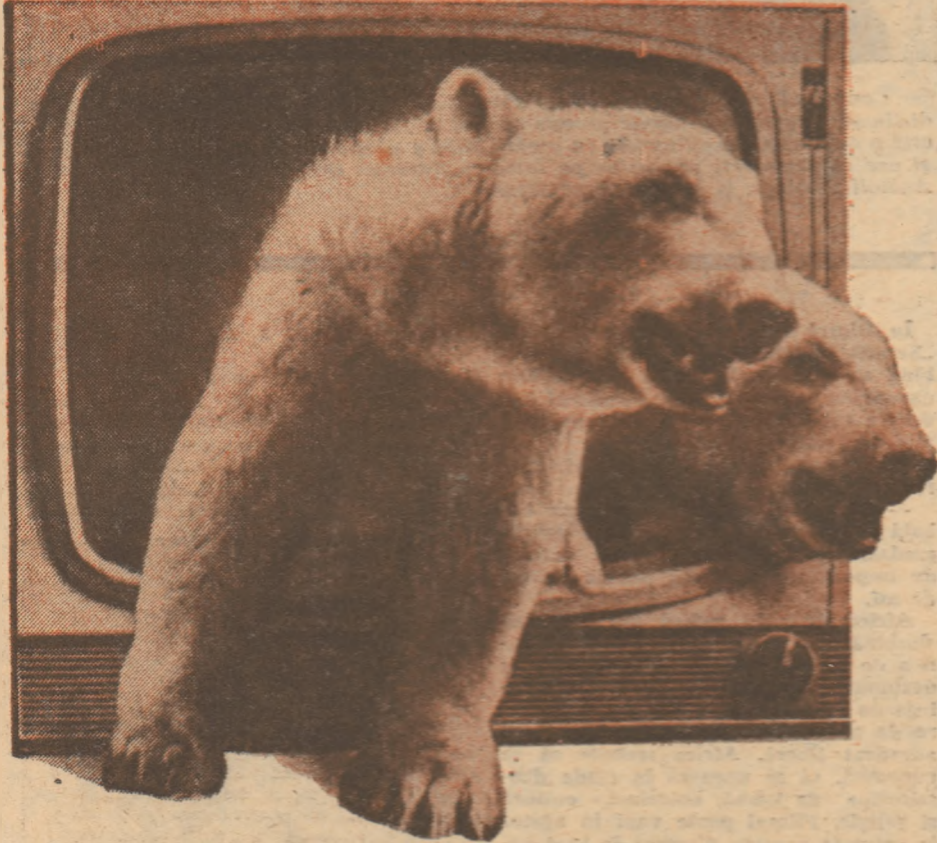
● Bărbații la 40 de ani — aceasta este ideea filmului regizorului maghiar Sándor Simes, „Acum ne aranjăm viața”. Printre protagoniști, popularul Zoltán Latinovits. Ajuns la această vîrstă de aur, Latinovits vrea să-și aranjeze și el, în fine, viața.

OPTICĂ

Lunga viață a holografiei

Cuvîntul holografie este tot mai mult utilizat în ultimii ani. De multe ori, oamenii care nu au nici o contingență cu acest domeniu al științei exclamă: „A, holografia, e ceva care are parcă legătură cu laserul”. Și, culmea, nu sînt chiar atît de departe de adevăr. Dar, lucru și mai de mirare, holografia ne pune în fața unui caz foarte ciudat din istoria științei: ea a luat naștere înainte de laserul. Apăruse teo-

grama unui obiect. Pentru aceasta era nevoie de o lumină riguros monocromă, pe care fizicienii o numesc coerentă. Și încă aceasta nu e totul. Sursa luminii trebuie să fie cit mai mică cu putință. Posibilitățile cercetătorilor nu erau prea mari; înainte inventării laserului aproape că nu existau surse de lumină coerentă pe Pămînt și cu atît mai puțin, deci, surse puternice. Încît Gabor a trebuit să se mulțu-

Glumă de grafician, dar și antropofag. Imaginea tridimensională va fi una din multele noutăți pe care le va aduce în viața noastră holografia

ria, se făcuseră unele experiențe, noul domeniu al științei căpătase un nume, dar nu exista încă instrumentul care să-i asigure dezvoltarea...

Anul acesta se împlinesc 133 de ani de existență a fotografiei și 77 de ani de la nașterea cinematografului, considerate acum amîndouă drept cele mai obiective mijloace de înregistrare a unor fapte, fenomene, evenimente. Mai mult, fotografia și cinematografia sînt acum de neînlocuit în mai toate tărîmurile de activitate umană. Nici un eveniment public marcant, nici o experiență științifică importantă nu mai scapă acum obiectivului fotografic. Iar o dată cu dezvoltarea electronicii a apărut și o metodă magnetică de înregistrare a imaginilor. Totuși, la bază continuă să rămîna fotografia optică. Încît se poate spune că timpul a confirmat pe de o parte forța fotografiei, dar i-a dezvăluit și slăbiciunea.

Intr-adevăr, pe peliculă lumina cu trei dimensiuni care ne înconjoară devine o imagine plană. Nu ne dăm seama de asta la cinema sau privind o fotografie din cauza imaginației noastre foarte dezvoltate și a obișnuinței. De asemenea ne resemnăm cu faptul că punctul nostru de vedere de spectatori la cinema și televizor sau de privitor al unei fotografii ne este impus de operator sau de fotograf, întrucît vedem imaginea așa cum a „văzut-o” obiectivul său.

Fizica optică se purta de multă vreme cu gîndul la holografie. Dar mai întîi a luat naștere totuși fotografia, care are avantajul de a înregistra imaginile la distanță. Cu toate acestea noi înregistrăm nu scaunul, casa sau pisica, ci lumina pe care le reflectă ele.

Dar ce este lumina? Pe scurt, unde electromagnetice. Ele pot fi emise de o lampă, o luminare sau de Soare și așungînd la obiecte sînt reflectate de ele și dispersate în spațiu. În felul acesta spațiul din jurul oricărui obiect este plin de unde reflectate și de aceea este numit spațiu luminos sau cîmp de unde. Cel dintîi savant care i-a dovedit existența a fost Dennis Gabor, un fizician englez de origină ungară care a fost distins anul trecut cu Premiul Nobel pentru descoperirea holografiei, care este așadar o metodă de înregistrare a cîmpului de unde din jurul oricărui obiect luminat.

Cercetările lui Gabor au arătat, însă, în același timp că iluminatul obișnuit nu era suficient pentru a obține holo-

mească cu lumina unei lămpi de mercur. Făcînd-o să treacă printr-un orificiu cu un diametru de unul sau doi microni, specialiștii obțineau un fascicul slab de lumină mai mult sau mai puțin coerentă, care a permis realizarea primelor holograme din lume.

Dar pînă la portrete mai era totuși un drum lung. Gabor înregistra pe holograme linii subțiri, puncte, fire. Și nici aceste holograme nu erau perfecte. Începutul fusese însă fărîm, holografia își dobîndise certificatul de naștere. De la început ea i-a uluit chiar pe descoperitorii ei; pe hologramă nu apărea obișnuita imagine negativă. Privită cu ochii liberi ea părea o șaradă. Cîci se vedeau numai linii întinse și luminoase — o interferență de unde, unele reflectate de obiect, iar altele provenind direct de la sursa de lumină. Obiectul însuși nu putea fi văzut decît la lumina lămpii cu mercur; iluminatul obișnuit nu era îndestulător.

De la acest punct de plecare au pornit cercetările lui Iuri Denisiuk, care a beneficiat de puternica rază a laserului. Ce deosebire există între metodele și rezultatele lor? Denisiuk a inventat propria sa metodă de divizare a razei laser și, spre uimirea specialiștilor, a utilizat plăci cu un strat foarte gros de emulsie, ceea ce a ameliorat considerabil calitatea imaginii. El a obținut o imagine stereoscopică, în culori, de o uluitoare realitate și care traduce perfect adîncimea spațiului. Mai mult, hologramele lui Denisiuk pot fi privite fără laser; o rază de soare, o lampă, o mică baterie de buzunar lasă să se vadă holograma în toată fantastica ei precizie. Pentru realizarea sa, savantul sovietic a fost distins în 1970 cu Premiul Lenin, iar anul trecut a devenit membru corespondent al Academiei de Științe, ceea ce demonstrează că știința modernă așteaptă mult de la holografie. De altfel aceasta a și dat de pe acum mult științei și practicii.

Principala calitate a holografiei este o obiectivitate excepțională, adică înregistrarea extrem de detaliată a particularităților unui obiect, ea îi pune în evidență chiar microstructura (umflături infime, fisuri etc.) și le reproduce așa cum sînt. Este ușor de înțeles ce înseamnă acest lucru pentru controlul unor piese, de pildă. După cum s-a dovedit indispensabilă pentru memoriile calculatoarelor, care vor putea fi, grație ei, mult îmbogățite. Ea va duce la crearea unui cinema și a unei televiziuni extraordinare, de o stupefiantă re-

alitate... Sau cum a spus într-o zi Denisiuk:

— Nu știu dacă am putea enumera toate aplicațiile posibile ale holografiei sau dacă abia începem să le întrevădem. Dar în orice caz cred că ea va avea o dezvoltare la fel de glorioasă și de lungă, o dezvoltare la fel de uimitoare ca desenele rupestre.

FIZICĂ

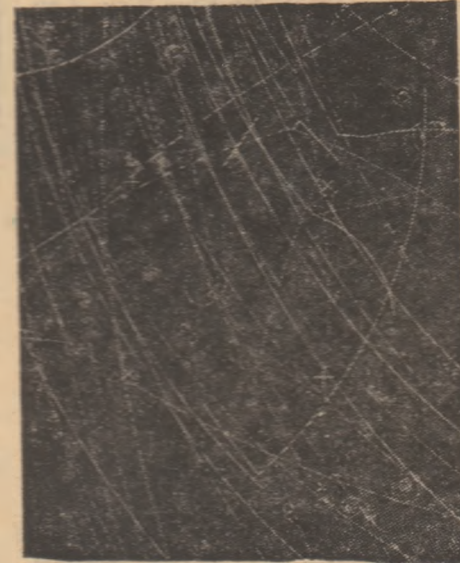
Există o unitate minimă de timp?

La începutul secolului trecut și-a făcut drum ideea că materia este compusă din unități foarte mici, numite atomi. La începutul secolului nostru s-a ajuns la concluzia că energia se prezintă și ea sub formă de unități mărunte, numite cuante. Mai există însă și alte cantități măsurabile care să constea din unități determinate? Cum stăm de pildă cu timpul?

Cea mai mică unitate posibilă poate fi aflată pe două căi. Calea directă prevede împărțirea repetată a unei cantități oarecare pînă cînd diviziunea devine imposibilă; împărțind o cantitate de materie, de pildă în fracțiuni din ce în ce mai mici, se obține pînă la urmă un atom; tot așa se ajunge și la cuantă, pornind de la o cantitate de energie. A doua cale, indirectă, se bazează pe consemnarea unui fenomen care nu poate fi explicat decît admițînd existența unei unități foarte mici. În cazul materiei, de exemplu, numeroase observații chimice au reclamat o teorie atomică. În cazul energiei, teoria cuantică a devenit necesară din cauza radiației corpului negru și efectului fotoelectric. În cazul timpului, însă, metoda indirectă a dat greș, cel puțin pînă acum. Nici un fenomen cunoscut nu lasă să se întrevadă o unitate minimă de timp.

Ce spune atunci metoda directă? Putem observa perioade de timp din ce în ce mai scurte și ajunge la una care nu mai poate fi împărțită? Fizicienii au început să se ocupe de intervale ultrascurte de timp abia după descoperirea radioactivității. Cîteva „tipuri” de atomi radioactivi s-au dovedit a avea o „viață” foarte scurtă, dezagregîndu-se eit ai elipi din ochi (în adevăratul sens al cuvîntelor). Poloniul-212, de exemplu, se înjumătățește în mai puțin de o milionime (10^{-6}) de secundă. El se dezagregă în timpul necesar Pămîntului pentru a străbate mai puțin de trei centimetri din călătoria pe care o face în jurul Soarelui cu viteza de 30 km pe secundă. Dar cu toate că fizicienii au studiat amănunțit procesele de dezagregare radioactivă ei nu au dat totuși peste nici un semn care să indice că timpul nu s-ar scurge încontinuu, ci „cu bucățica”.

Putem merge însă și mai departe. Unele particule subatomice se dezagregă mai repede decît Poloniul-212. Astfel într-o cameră cu bule, între momentul în care apar și cel în care dispar, anumite particule, care se deplasează aproape cu viteza luminii,

Viața unor particule elementare este atît de scurtă, încît numai hirtia fotografică o poate înregistra.

reușese să lase urme cu o lungime de 3 cm. Aceste urme corespund unei „vieți” de o zecime de miliardime (10^{-10}) dintr-o secundă. Mai mult, acum elșiva ani au fost descoperite particule absolut efemere. Deși călătorește cu viteza luminii, cit timp trăiește, ele nu reușesc să se deplaseze suficient de departe pentru a lăsa o urmă măsurabilă.

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința

bilă. Durata existenței lor a trebuit calculată prin metode indirecte: aceste particule de rezonanță cum au fost numite, există numai 10^{-23} secunde, o durată atît de mică încît nici nu poate fi imaginată. Raportul dintre durata de viață a unei particule de rezonanță și o milionime de secundă este identic cu cel dintre o milionime de secundă și 3.000 de ani. Sau o altă comparație: în vid lumina circulă cu 300.000 km/s și aceasta este cea mai mare viteză cunoscută. Ce distanță parcurge lumina între „nașterea” și „moartea” unei particule de rezonanță? 10^{-13} cm adică aproximativ grosimea unui proton. Și totuși nu există nici un motiv pentru a presupune că durata de viață a unei particule de rezonanță este cea mai mică fracțiune de timp cunoscută. Deocamdată nu se întrezărește încă o unitate minimă de timp.

Entomologul la pescuit
Desen de K. Moșkin

BIOLOGIE

Un moment crucial: bureții

Ce este un burete? La această întrebare majoritatea celor chestionați ar răspunde desigur: o plantă, un vegetal. Alții ar putea susține că bureții țin de domeniul zoologiei, eroare la fel de scuzabilă dacă ținem seama de faptul că spongierii (lat. spongia=burete) sînt unele din cele mai puțin studiate forme de viață. Chiar și acum cînd plonjarea submarină a luat o mare răspîndire, ei atrag încă prea puțin atenția, deși reprezintă un adevărat univers de forme și culori. Dar nu asupra formelor uimitoare de variate sau asupra splendidei palete a culorilor lor vrem să insistăm aici, ci asupra faptului că, plecînd de la aceste făpturi extrem de simple, s-au putut cerceta primele procese ale evoluției și cele mai elementare forme ale vieții.

Făptură unicelulară, protozoarul (din protos-întîi și zoarion-animal mic) trăiește într-un mediu lichid de la care primește atît oxigenul, cît și substanțele nutritive depinzînd, astfel, exclusiv de el; dacă apa mării primitive a fost prea acidă sau prea rece sau caldă, prea puțin oxigenată, prea bogată în săruri sau dimpotrivă, protozoarele au murit cu milioanele. La acest nivel de organizare sau, mai degrabă, de dezorganizare, viața se afla astfel la voia întâmplării, încît evoluția a acționat în

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

sensul unei organizări capabile să se scuture de aleatoriu. Să vedem în ce măsură au reprezentat, din acest punct de vedere, spongierii un progres față de protozoare.

Progresul s-a realizat în două direcții: pe de o parte prin fixarea pe solul marin, iar pe de alta prin adoptarea unei vieți colective. Scăldate de valuri, protozoarele pot fi transportate în orice direcție, în curenți prea reci sau lagune prea sărate. Prin fixare, însă, un animal dobândește „locuință” permanentă pe viață, în condiții favorabile necesităților sale. Avantaj care ne apare ca fiind și mai mare dacă ne gândim că de aceste condiții va profita și descendența lui. Fixarea implică apoi viața în colonie, urmare firească a instalării noilor generații în jurul celor vechi.

Cel mai simplu dintre metazoare (animale al căror corp este alcătuit dintr-un mare număr de celule) este spongierul așa zis de tip „ascon”, un burete care, după cum o arată și etimologia grecească a cuvântului, este un sac. Fixat cu baza și întredeschis sus sacul acesta, de numai 1 cm înălțime, este alcătuit din mai multe feluri de celule, net deosebite. În exterior, celulele plate constituie un strat senzitiv în profunzime celulele sexuale asigură reproducerea, iar altele „scheletogene” oferă edificiului suportul mineral. În fine, interiorul sacului este tapizat cu celule dotate cu cili vibratili, care asigură circulația apei în sinul coloniei reînnoind oxigenul și introducând particu-

Burete silicos, „de sticlă”, ancorat de fund cu o tijă subțire de filamente

le alimentare. Asemănarea acestor celule cu protozoarele ciliate sau infuzoriile este izbitoare, încât s-ar putea ca la originea spongierilor să fi stat celule de acest tip, celulele tipuri constituind, probabil, specializări ulterioare. Evoluția spre spongierii mai complecși, cu cavități multiple și orificii superioare, de asemenea multiple, s-a făcut în sensul îngroșării progresive a masei țesuturilor. De la o structură în perete

simplu primitiv se ajunge, astfel, la un volum ocupat în întregime de o inextricabilă rețea de conducte fie inhalante, fie exhalante.

Atunci când noi privim un burete nu vedem animalul, nici cadavrul lui, ci scheletul secretat de celulele specializate, perfect revelator pentru organizarea spongierilor. Acest schelet nu este o masă compactă ca acela al coraliilor, ci e alcătuit din spicule care se împletesc dînd naștere unei rețele solide și totodată suple și care îmbracă forme extrem de variate și deseori extrem de decorative, foarte utile la determinarea speciilor. Marile diviziuni ale spongierilor au fost stabilite în funcție de natura spiculelor. Astfel, la bureții calcaroși, de consistență dură, spiculele sînt constituite în principal din carbonat de calciu, la cei cornoși, care furnizează și bureți de toaletă, țesutul de susținere este alcătuit dintr-o substanță cornoasă, care le conferă suplețe, iar la cei silicioși în componența spiculelor intră siliciul fie cristalizat, fie amorf. În acest din urmă caz țesutul de susținere, care rămîne după moartea buretelui, alcătuiește o arhitectură cu structuri extrem de fine, dure și casante, din care cauză bureții silicioși mai sînt numiți și „bureți de sticlă”.

Despre coloniile coraliilor se poate spune că sînt nemuritoare: indivizii mor fără ca colectivitatea să îmbătrînească, deoarece tinerii îi înlocuiesc dezvoltîndu-se pe scheletele lor calcaroase. Nu tot așa se întîmplă lucrurile și în cazul bureților deoarece colonia organizată este o formă de viață individualizată, care nu scapă asprei legi a vieții și morții. De altfel, între coloniile spongierilor și cele coraliere și ale celorlalte celenterate există și o altă diferență mult mai profundă: coloniile acestea reunesc metazoare, cu alte cuvinte animale care sînt ele însele un complex de celule, spongierii fiind reuniuni de protozoare, de ființe uniceulare care se diferențiază grupîndu-se. În felul acesta ei se situează pe un loc aparte în lumea animală, și anume la hotarul dintre unicelulare și pluricelulare.

ARHEOLOGIE

Carbonul-14 și trecutul Europei

Timp de mai bine de un secol arheologii au socotit că Mesopotamia a fost leagănul civilizației preistorice și că Europa a început să se dezvolte abia sub influența ei.

Mai mult, pînă acum cîva timp specialiștii nu aveau nici o bază sigură pentru a data monumentele din Europa. Ei plasau construcțiile și obiectele în epoca de piatră, epoca de bronz sau cea de fier. Vîrsta în ani era practic imposibil de stabilit. Singura posibilitate de datare era stabilirea de relații între vechile civilizații din Mesopotamia și Egipt, de la care au rămas documente scrise, și culturile care, după toate probabilitățile, nu cunoșteau scrisul. De pildă, cronologia istorică a Egiptului putea fi împinsă cu toată încrederea pînă în anul 1900 î.e.n., deoarece se baza pe consemnarea unor fenomene astronomice. În continuare era folosită „lista regilor” egipteni, care nu mai e chiar atît de sigură, dar urcă în timp pînă prin anii 3000 î.e.n.

Necesitatea stabilirii unei legături cu Egiptul pentru a data culturile preistorice din Europa mergea mină în mină cu presupunerea că monumentele mai rafinate își aveau originea în Orientul Apropiat. În primele așezări neolitice

„Stinca zinelor” din Bretania este alcătuită din 42 de lespezi, dintre care unele de peste 40 tone. Din cauza dificultăților evidente pe care le presupune construcția lor, monumentele megalitice au ridicat problema unei eventuale influențe a vechilor civilizații mediteraneene asupra populațiilor „barbare” din apusul Europei.

țirzii (așa-zisa „epocă a cuprului”) descoperite la sfîrșitul secolului trecut în Spania, au fost găsite și morminte de piatră: unele frumos boltite, altele de tip megalitic. Ele cuprindeau uneori figurine de piatră, pumnale și unelte de cupru. Nimănui nu i-a trecut însă atunci prin minte că aceste construcții și obiecte ar fi putut fi „creații” locale; tocmai datorită caracterelor lor deosebite au fost socotite „importate” din Egipt sau insulele Mării Egee.

Încet-încet au fost stabilite două căi de pătrundere a inovațiilor. Mormintele din Spania au fost asemuite cu cele circulare din Creta, epocii de bronz, construite prin 2500 î.e.n. O seamă de cercetători au presupus chiar că populații din insulele Mării Egee s-ar fi strămutat în Spania și Portugalia, implîntînd acolo cunoștințele lor de arhitectură, mormintele colective, credința într-o zeiță mamă și meșteșugul prelucrării metalelor. În consecință celor mai vechi morminte din Peninsula Iberică li s-a atribuit cam aceeași vîrstă cu cele cretane, iar cele din Franța și Anglia au fost socotite ceva mai tinere.

A doua cale de pătrundere a influențelor spre apusul Europei a fost Dunărea: compararea unor obiecte găsite în Peninsula Balcanică cu descoperiri troiene plasate puțin după 2700 î.e.n. a dus la concluzia că prelucrarea metalelor în Balcani a fost rezultatul contactelor cu Troia și, în general, cu Marea Egee.

În 1949 a fost descoperită metoda de datare cu ajutorul carbonului-14. Cunoșcînd timpul de înjumătățire al acestui izotop radioactiv, care se găsește în resturi vegetale și animale (cum sînt cărbunii și oasele), se poate afla cînd a început dezintegrarea lui, deci implicit vîrsta probei. La început, datele furnizate de această metodă au coincis cu cele deduse din cronologia egipteană, cu două excepții; niște morminte boltite din Bretania pe care carbonul-14 le-a „îmbătrînit” cu peste 500 de ani și metalurgia balcanică, care s-a arătat a fi cu peste un mileniu mai veche decît se credea. Cum rămînea cu influențele miceniană, troiană etc.?

În mod neașteptat cheia enigmei a fost furnizată de o specie de pin din California, care trăiește excepțional de mult; sînt cunoscute exemplare de 4600 ani. Mai multe probe de lemn, a căror vîrstă fusese determinată precis cu ajutorul inelelor de creștere, au fost apreciate și cu metoda carbonului radioactiv. Rezultatele au coincis pînă în 1500 î.e.n. Dar după această dată au apărut diferențe pînă la 700 de ani în anul 2500 î.e.n., în sensul că metoda carbonului 14 „întîrînește” obiectele. Faptul a fost atribuit unor variații periodice ale concentrației izotopului în atmosferă și deci în plante și animale. Revizuirea datelor în raport cu decalajul constatat a dus la următoarele concluzii: cronologia Egiptului, Orientului Apropiat, Cretei și sudului Mării Egee a rămas neschimbată. În schimb, cronologia Europei preistorice a fost „dată peste cap”. De pildă: zidurile de apărare și mormintele de la Los Millares (Spania), date anterior în jurul anilor 2350 î.e.n., sînt apreciate acum a fi de prin anul 2900 î.e.n., ceea ce le face mai vechi decît presupusele lor modele egeene. Același lucru s-a întîmplat și cu mormintele megalitice din apusul și nordul Europei (influența miceniană asupra monumentului de la Stonehenge, de exemplu, nu mai este acum luată în vedere), cu sculpturile din Malta și culturile din Balcani. Revizuirea datelor a arătat că metalurgia cuprului înflorea în Balcani pe vremea cînd în zona Mării Egee abia își făcuse debutul. În consecință, imaginea care dăinuia pînă nu de mult despre preistoria Europei nu mai este valabilă. Continentul nostru nu a progresat datorită influențelor venite din Orientul Apropiat. Mormintele megalitice au apărut cu un mileniu înaintea arhitecturii funerare monumentale din Mediterana.

Tot așa, templele din Malta trebuie socotite creații locale unice. Pînă și metalurgia poate să fi fost inventată în Balcani și Spania independent de alte regiuni. Teoria „contactelor” și „influențelor” își pierde astfel din popularitate și, în orice caz, nu mai furnizează o explicație suficientă pentru schimbările constatate la un moment dat.

FIZIOLOGIE

Vițaminele sufletului

Le-ar plăcea, oare, bolnavilor să se consulte la doctori în halate portocalii ajutați de asistente în halate de un albastru tare, să se odihnească în paturi de spital cu lenjerie roz și în încăperi cu tavanul de un galben strident?

S-ar putea ca pe adulți o asemenea perspectivă să nu-i prea încinte, dar copiii ar accepta-o cu plăcere. La această concluzie a ajuns un grup de psihologi care împreună cu arhitecții și medicii au participat la construirea primei clinici „multicolore” de pediatrie.

Mediul în care trăiesc copiii este format, de obicei, de părinți după propriul lor gust. Dar corespunde el totdeauna cu preferințele copiilor? Și ce culori preferă ei în general? Grupul de cercetători amintit a chestionat 500 de copii școlari și preșcolari, le-a cerșet desenele, căutînd să descopere în ele legi ale preferințelor lor pentru anumite culori. Și a ajuns la concluzia că, în contrast cu adulții, copiii preferă culorile tari. Pe primul plan se situează astfel roșul țipător, după care urmează, în ordine, violetul, rozul, galbenul și albastrul. S-a mai observat apoi că copiii ignoră cu desăvîrșire negrul, cenușiul, cafeniul închis, iar cînd le folosesc totuși desenează cu ele oameni și lucruri față de care au repulsie.

Culoarea este „vitamina sufletului”, constata un cunoscut psiholog. Și continua: unde nu există culoare, totul pare mort. Ținînd seama de acest considerent, recent a fost construită la Hainova o clinică de pediatrie în care abundă „vitaminele sufletului”. Spitalele cu pereți colorați nu sînt, firește, o raritate. Nou este însă faptul că astăzi se utilizează combinații de culori alese pe baza unor teste psihologice: încăperile sînt zugrăvite în funcție de destinația lor. În saloanele clinicii amintite predomină roșul, portocaliul și galbenul deschis. În aceste culori sînt vopsite ramele de la ferestre, ușile, cei mai mulți pereți și perdelele. Lenjeria de pat este de culoare roz sau bleu. Medicii, deși unii au protestat la început, au fost costumați în halate portocalii, iar surorile medicale în albastru țipător.

Au fost astfel alese în general culori care după părerea psihologilor, sooresc buna dispoziție a micilor pacienți și îi pregătesc pentru contactul cu personalul medical al clinicii, le însuflă încredere în medicii care-i tratează. În sfîrșit, cercetătorii au eliminat cu grijă tonurile care ar sugera copiilor asociații cu lucruri neplăcute sau le-ar da stări depresive.

Și pentru că majoritatea adulților resping culorile tari, afirmînd că ar fi stridente și obositoare pentru ochi, au trebuit găsite alte combinații și pentru „zonele intermediare” cum sînt coridoarele și camerele pentru medici și surori.

Poșta medicului

A. B. — Medias : 1) Orientându-ne după V.S.H., reumatismul articular al fiului dv. nu se mai află într-o fază acută, dar cu toate acestea tratamentul cu Moldamin sau cu Penicilină V trebuie continuat timp de 5 ani de la primul puseu. 2) Problema bronșectaziei, care prin ea însăși constituie un focar de infecție reumatismală, este ceva mai dificilă și oricum trebuie condusă medical de aproape. Dacă Tetraciclina nu este suportată, sintem de părere s-o înlocuim cu Ampicilină, care pare să fie superioară, fiind și bactericidă și mai bine tolerată. Este indicat și drenajul postural, 10—30 minute de 1—2 ori pe zi, asociind eventual inhalatii cu vapori de apă prin aparatul de aerosoli. 3) Caracterul cronic, trenant al afecțiunii ar ridica problema unei intervenții chirurgicale, dar conduita de tratament poate fi decisă numai prin explorarea completă a copilului într-o clinică de fiziologie-pneumologie (la Cluj sau București). 4) Pulverizațiile cu ape sărate-sulfuroase și inhalatiile în camera pneumatică, la Govora, sînt în orice caz indicate și nu pot fi înlocuite prin ceaiuri medicinale. 5) Gimnastica sportivă și sporturile în general sînt contraindicate, dar gimnastica medicală respiratorie este chiar o componentă a tratamentului bronșectaziei. 6) Tulburările de atenție sînt mai degrabă de fenomenele pubertare decît de boală. Glutarom, 4 drajeuri zi + Lecitină vegetală, două linguri/zi ar avea efecte pozitive în acest sens.

ELENA MICȘULESCU — Galați : Vă mulțumim pentru frumoasele cuvinte cu care apreciați activitatea „Poștei medicului”. Credem că ați urmărit și că veți urmări în continuare articolele pe care le publicăm periodic pe tema obezității. În cazul cînd plusul de greutate se datorește polifagiei și nu unei dereglări endocrine, tratamentul cu Gastrofibrin, care este un anorexigen natural — o pulbere de fibrină purificată și uscată — ni se pare cel mai indicat și cu rezultate de obicei foarte bune, cu condiția firește de a respecta și un regim alimentar antiobezitar.

CHIS IOANA — Com. Heteur, jud. Mureș : Este foarte greu de pus un diagnostic prin corespondență pe baza unor tulburări cam vag descrise. După părerea noastră, acestea s-ar datora hipertensiunii ridicate, care trebuie tratată energetic cu Hiposerpil (sau Hipazin) asociat eventual cu Agozol, cite 2—3 cpr./zi. Ca tratament simptomatic împotriva colicilor abdominale : Scobutîl 1 cpr. la nevoie, Triferment 1—2 drajeuri în timpul fiecărei mese principale și Mexaform (ori Saprozan), 1 cpr. după fiecare masă principală.

MIHAI TUDOR — Giurgiu : Tulburările dv. neurocirculatorii (amorteli, înepături) se datoresc hipertensiunii arteriale pe fondul unei arterioscleroze cerebrale. În afara tratamentului cu Agozol, Miofilin, Fosfobion și vitamina B₁ fortissim, pe care trebuie să-l continuați, vă recomandăm să asociați cure mai îndelungate cu Clofibrat (6 capsule/zi) și Hydergine-Sandoz (ori Complamin-Galenika) în dozele prescrise de medic.

LARU ADRIAN — R.-Sărat : Metoda sclerozantă în tratamentul hemoroizilor constă în injectarea i.v. locală cu chinin-uretan sau cu clorhidrat dublu de chinină și uree, cură de 6—12 injecții (una pe săptămîină) și se efectuează la orice cabinet de chirurgie de policlinică teritorială sau specială.

DUCA TOMA — București : 1) În boala hemoroidală tratamentul medical nu poate fi decît paliativ, constînd în băi de șezut calde, prelungite, și supozitoare și pomezi decongestive și calmante (Hemorsal sau Hemorzon) 1—2 supozitoare pe zi și pomadă seara, după baia de șezut, în fiecare zi. Contra pruritului pomadă ihtiolată 1% Se va combate constipația cu ulei de parafină. Tratamentul radical este fie chirurgical prin electrocoagularea varicelor hemoroidale, fie sclerozant (vezi răspunsul dat sub Laru Adrian — R.-Sărat). 2) Împotriva tulburărilor neurocirculatorii citiți răspunsul dat sub Mihai Tudor — Giurgiu.

M. T — Dobra-Lugoj : Hipertrofia de cord (dacă este reală) nu trebuie să fie neapărat patologică. Inima adolescentului sau a sportivului, deși normală, putînd avea un aspect globulos cu diametrele mărite. Decl. pentru a nu cădea — vorba lui Caragiale — „din fandaxie în ipohondrie”, sînt necesare în prealabil o ortodiagramă cardioortică și o electrocardiogramă, după care vă rugăm să ne comunicați rezultatele.

ST. GH. TUD — Bacău : În nici un caz bătăla — chiar fiind vorba de un copil nevropat — nu poate fi metodă de „tratament”! După părerea noastră este nevoie însă de a consulta un psiholog sau un pedagog cu experiență, pentru că cele mai adeseori așa-zisele tulburări de comportament ale adolescenților nu sînt decît rezultatul neînțelegerii și conflictelor cu cel din jur. De aceea avea dreptate Shakespeare cînd prin gura unuia din personajele „Negutătorului din Venetia” exclamă : „Întept este tatăl care-și cunoaște copilul!”

POPA V. ION — com. Tomșani, jud. Vitea : În bronșita cronică astmatiformă se recomandă cure periodice de antibiotice (Tetraciclina 1 drajeu la 4—6 ore, timp de 7 zile) asociat eventual cu Sulfametin 1 cpr./zi. Rezultate bune dau și injecțiile sau inhalatiile cu Alfahimotrip-sină. Ca bronhodilatatoare : Miofilin 2—3 cpr./zi sau 5—6 lingurițe/zi din următoarea formulă : Rp. Infuzie Polygala 4/120 g. Kalium iodatum 2 g. Natr. benzoicum 4 g. T-ra Lobeliae 5 g. Sirupus aromaticus ad 200 g. În sezonul de vară vă recomandăm tratament cu aerosoli la inhalatoarele de la Govora sau Slănic-Moldova.

(Continuare în pag. 11 a)

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

„Soluții” împotriva obezității

Mai multe cititoare ne întrebă care sînt „soluțiile” cele mai eficiente pentru a scăpa de excesul ponderal ce le „urițește” corpul și.. viața!

Într-adevăr, formele „opulente”, care au fost considerate mult timp un atribut al frumuseții, constituie astăzi nu numai o problemă de estetică corporală (desigur deloc neglijabilă), ci și o problemă de sănătate. În formele ei avansate obezitatea este una dintre afecțiunile care afectează cel mai mult longevitatea. Căci, așa cum s-a afirmat, dacă suprimarea cancerului ar prelungi durata medie a vieții oamenilor cu un an, dispariția obezității ar prelungi-o cu cinci ani! O binecunoscută statistică pe zeci de mii de cazuri, publicată în 1952, arată că dacă mortalitatea indivizilor cu greutate normală este notată cu 100, ea este 122 pentru un exces ponderal de 5—14 la sută, 144 pentru un exces de 15—24 la sută și 174 pentru un exces ponderal de peste 25 la sută.

„Poartă deschisă spre diabetul zaharat”, cum o numesc tratatele medicale,

Zadarnic! Cîntarul e neputincios în fața unui asemenea exces ponderal

obezitatea scurtează viața și pe alte căi. Complicațiile aparatului cardiovascular (hipertensiunea arterială, ateroscleroza, varicele, flebita, tromboza vasculară) datorate grăsimii ce înconjoară inima și care se infiltrază printre fibrele mușchiului cardiac și ale arterelor coronare îngroșate, au sugerat compararea cordului unui obez cu un cal bolnav care trebuie să tragă o căruță prea încărcată. În sfîrșit, nu trebuie omise și alte complicații frecvente ale obezității, cum sînt insuficiența respiratorie (dispneea), artroza și spondiloză, litiaza biliară, amenoreea și alte tulburări ale glandelor endocrine.

În fața acestor perspective îngrijorătoare, care sînt „soluțiile” obezității? Tratamentul medicamentos devine necesar numai atunci cînd obezitatea are o cauză neuroendocrină. În care caz el trebuie urmat însă sub strictă observație medicală. Întrucît multitudinea de preparate farmaceutice de tip Suplin, Benezdrină, Preludin, Gracidine, Mirapront, Obesin, Antapentan etc., etc. pot avea efecte secundare periculoase pentru sănătatea organismului.

Dar cum foarte mulți obezi devin bolnavi prin polifagie se impune în primul rînd restringerea alimentației. Obezul va trebui să procedeze invers decît un ministru de finanțe obligat să echilibreze bugetul statului adică va mări cheltuielile (prin activitate fizică) și va micșora veniturile (prin reducerea cantitativă și calitativă a alimentelor).

Cum adeseori ignorăm nevoile noastre energetice, ne mirăm că ne îngrășăm, deși mîncăm „mai nimic”. În realitate, experiențe făcute de fiziologi au arătat că aportul alimentar este în general mai mare decît cheltuiala energetică. Efortul intelectual de pildă, nu reclamă decît o cantitate foarte mică de calorii. Eforturile fizice consumă o cantitate de energie mult mai mare, dar și în acest caz se supraestimează nevoile reale. Lucrul în picioare legat de o activitate manuală, cum este de exemplu cel al strungarului, lăcătușu-

lui sau sudorului cere o cheltuială de energie de aproximativ 3300 calorii pe zi. Un bărbat care duce o viață sedentară are nevoie de 2400—2600 de calorii, iar o femeie în aceeași situație necesită numai 2000—2400 calorii. Bătrînii nu au nevoie de mai mult de 1800—2200 calorii.

Cum e greu să mîncăm cu „tabelul de calorii” în mîină, să căutăm a nu depăși 15 la sută și să nu scădem sub 10 la sută din „greutatea ideală”. Această noțiune este egală la bărbați cu ultimele două cifre ale înălțimii măsurate în centimetri, iar la femei cu 2 kg în minus față de acest indice. De pildă, un bărbat a cărui înălțime este 165 cm va trebui să aibă 65 kg, iar o femeie de 160 cm — 58 kg.

În ce privește valoarea exercițiilor fizice în combaterea excesului ponderal, e bine să știm că un obez de 144 kg care urcă o scară de peste 3 m înălțime cheltuiește numai 3 calorii, ceea ce echivalează cu o treime de gram unt! Pentru a avea un efect asupra persoanelor grase, exercițiile fizice trebuie să însumeze zilnic — sau la două zile — cel puțin 60—90 de minute. Mersul pe jos și gimnastica sînt cele mai indicate forme de exerciții pentru obezi. Masajul nu poate înlocui gimnastica și, cum s-a mai spus, slăbește mai mult pe maseur decît pe... cel masat.

Băile de abur, sudația, duc la o scădere în greutate înșelătoare, întrucît pierderea de apă este rapid compensată prin ingestia de lichide.

Baza curei de slăbire rămîne, deci, tot reducerea aportului alimentar. Desigur, dieta trebuie stabilită de la caz la caz de către medic. Mesele vor fi alcătuite în principal din legume. Ele vor fi consumate crude, în salate (roșii, ardei, castraveți, țelină, andive, ridichi, varză albă sau roșie, salată verde) sau soteuri (de fasole verde, conopidă, dovlecei, bame, sparanghel, varză). Morcovii, ceapa, sfecla, prazul sînt permise în cantități limitate. Cartofii vor fi consumați în locul piinii : 1—2 cartofi înlocuiesc o felie de piine.

Pastele făinoase sînt interzise. Piinea, de preferință neagră, va fi consumată în cantitate limitată, cel mult 2—3 felii de 40 g pe zi.

Dulciurile (marmeladă, gem, dulceață, halva etc.), trebuie abandonate, zahărul fiind înlocuit cu zaharină.

Cărnurile slabe de vacă, vițel, pasăre, miel, cod, peștele slab, preparate ca friptura la grătar sau rasolul pot fi consumate chiar de două ori pe zi. Alimentele pe bază de proteine vor fi completate cu iaurt, brînză de vacă, telemea desărată, lapte smîntînit, cite un ou tare.

Condimentele vegetale ca : lămîia, pătrunjelul, mărarul sînt permise pentru azezonarea salatelor și soteurilor. În schimb piperul, boiaua, muștarul și ardeii iute care pot accentua apetitul trebuie evitate.

Și acum, în încheiere, un exemplu

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

de meniu-tip pentru o zi, care conține doar 1200—1350 calorii.

Dimineața : o ceașcă de ceai sau cafea neagră îndulcită cu zaharină ; 40 g de piine neagră (o felie cit jumătate din podul palmei, groasă de un deget) ; 50 g brînză de vacă sau telemea desărată (o bucată cit o cutie de chibrituri) ; 6—10 ridichi, 1—2 ardei verzi, roșii.

Prînz : o ceașcă de supă degresată ; salată de varză crudă rasă, salată verde, roșii, ardei, castraveți cu oțet (lămîie) și o lingură de ulei ; 200 g carne slabă de vacă, pasăre, cod sau alt peste slab sau 150 g brînză de vacă ori telemea desărată ; sote de dovlecei, fasole verde, conopidă, preparat cu o linguriță de unt ; 40 g piine neagră, 250—300 g fructe.

Seara : salată ca la prînz, cu un ou fierț tăiat felii sau cu o felie de carne rasol, 200 g iaurt, 200 g fructe.

Între mese se pot consuma 1—2 cafele cu zaharină, 200 g iaurt, un măr. În fine, trebuie evitat abuzul de sare ! Și să nu bem mai mult de un pahar cu bere sau vin sec cu sifon.

E BINE DE ȘTIUT...

...că, pe baza studiilor unor biologi sovietici, s-a stabilit că grupa sanguină influențează asupra stării patologice. Grupa A rezistă ușor la variolă, leucemie, cancer esofagian și ciroză hepatică ; grupa O evită ulcerele gastice, iar grupa B oferă o rezistență generală.

...că procesul de îmbătrînire a celulelor poate fi asemuit cu o autentică „sinucidere celulară”, substanțele care le provoacă moartea fiind elaborate chiar în interiorul celulelor distruse. Descoperirea deschide noi perspective unei științe încă destul de nebuloasă : thanatologia sau știința morții.

...că bolnavi care sufereau de amnezie (pierderea memoriei) sau alte tulburări de memorie au fost vindecați prin injecții de acid ribonucleic, ceea ce confirmă ipoteza că memoria depinde în mod direct de cantitatea de acid ribonucleic conținut în celulele creierului.

TANZANIA

Preistorie și avioane ultramoderne

În mijlocul unei păduri dese se afla un mic spațiu bine îngrijit, acoperit cu un strat de cărămidă pisată. La o extremitate a lui era o stație de asistență tehnică pentru mașini, iar în partea opusă o construcție oficială fără etaj, din piatră albă. Deasupra porții se putea citi: „Lacul Manyara”.

Când am ajuns acolo clădirea era pustie, căci era o oră prea matinală. Pe biroul administratorului se afla un registru mare. Vizitatorii parcului național de pe malul lacului Manyara trebuie să plătească o taxă de 10 șilingi și

mică, am trecut pe lângă doi elefanți care mînceau impasibili frunze dintr-un arbore. Apoi am privit îndelung un bivoli care rumega liniștit în mijlocul unei cirezi. Norișori de păsărele îi zburau în jurul gurii și ochilor. Dar uriașul animal nu le dădea nici o atenție.

Toate animalele trăiesc în libertate. Zîmbind condescendent la exclamațiile mele entuziaste, cu care e atît de obișnuit, la un moment dat ghidul mi-a spus:

— Ei, și acum să vedem lei care se odihnesc în copaci.

Portul Dar es Salaam în amurg

să-și înscrie numele și numărul de înmatriculare al mașinii în registru. Coloanele sale cuprind nume de oameni și de țări foarte diferite.

În parcul național Manyara se poate intra cu mașina. Am mai dat 10 șilingi și am cerut un ghid. Era mai interesant pentru că avea cine să-mi dea explicații și apoi în felul acesta eram scutit de accidente. Un tînăr simpatic s-a așezat dar imediat lângă mine și am intrat pe o poartă mare de lemn, închisă altminteri printr-o barieră. Ghidul m-a prevenit că clacsonatul nu era permis în parc și mi-a recomandat să fiu prudent: la fiecare 300—500 m, pe drum erau amenajate niște movițe pentru a-i determina pe șoferi să micșoreze viteza, care poate irita animalele.

Drumul, altfel bun, șerpuia prin mijlocul unei păduri dese. În câteva ore de mers am putut vedea flamingii care fac renumele lacului, o turmă de zebre și multe maimuțe. Încet, cu viteză foarte

După cîteva opriri, în cursul cărora a scrutat îndelung cu privirea frunzișul verde întunecat al arborilor, ghidul mi-a cerut să rămîn pe loc. Crengile unor copaci imenși se revărsau de ambele părți ale drumului. În dreapta, aproape deasupra mașinii, ședea suspendată o leoaică cu labele atîrnate peste o creangă. Dormea la umbra deasă a ramurilor. Ceva mai sus, exact în aceeași poziție, cițiva pui își făceau siesta. Erau trei și nici unul nu ne-a învrednicit cu atenția lui; erau siguri pe ei și pe situație.

Apoi, admirînd pelicanii și flamingo care pluteau lin pe apa lacului, foarte aproape de mal, am zărit o clădire construită pe o stîncă înclinată. Ghidul mi-a spus că era un hotel pentru turiști, de unde există o vedere splendidă spre lac.

De la Manyara am plecat spre partea septentrională a țării. Acolo, în nordul Tanzaniei, într-o cîmpie largă care se întinde între Kilimanjaro și Meru, cele mai înalte piscuri muntoase ale continentului african, chiar la jumătatea distanței dintre Moshi și Arusha drumul se bifurcă spre stînga. Un panou indică: „Kilimanjaro Airport”. Din depărtare se zăresc clădirea aerogării, radarurile și turnurile de control. Construit de numai doi ani, aeroportul, de clasă internațională, primește multe avioane străine. În Tanzania e numit „Poarta Africii” și se pun mari speranțe în el.

Alocînd fonduri importante pentru construirea acestui aeroport într-un loc pustiu, guvernul tanzanian spera că va amortiza repede cheltuielile. Și, într-adevăr, grație aeroportului, drumul care duce către celebrul parc național Serengeti și către craterul Ngorongoro a fost scurtat și simplificat. Turiștii pot acum veni direct din Europa, America sau diverse țări din Africa în plină savană africană cu avionul ori mașina fără să mai treacă prin Dar es Salaam, oraș așezat pe litoral, spre a coborî în crater și a admira splendidele peisaje tanzaniene.

Autoritățile cred că noul aeroport internațional va contribui la sporirea nu-

mărului de turiști străini. În toamna anului trecut, ministrul Resurselor Naționale și al Turismului a arătat că, în 1971, parcurile naționale ale țării au fost vizitate de 120 000 de turiști străini. Tanzania are de altfel multe regiuni foarte pitorești care-i pot atrage pe turiști. În plus, Tanzania îi interesează și pe specialiștii din diverse domenii. În valea riului Olduvai, lângă craterul vulcanului Ngorongoro, au fost descoperite cele mai vechi așezări preistorice cunoscute pînă acum. Craterul vulcanului este populat de aproape toate speciile faunei africane și, din acest punct de vedere, este o rezervație absolut unică pe glob. În sfîrșit, scaldată de apele Oceanului Indian, Tanzania este celebră pentru plajele ei.

Pentru a extinde și perfecționa rețeaua turistică, a fost creat un organ special, „Tanzania Tourist Corporation”, care a preluat conducerea acestel noi industrii în plină dezvoltare. Organizația își propune, între altele, să „tanzanizeze” turismul, cu alte cuvinte dorește să facă apel în special la serviciile localnicilor, renunțînd la costisitorii specialiști străini. Wildlife College (Colegiul faunei africane) de lângă orașul Mweka pregătește de aceea vînători și ghizi pentru parcurile naționale. Hotelurile și stațiunile turistice au din ce în ce mai des personal tanzanian. Se construiesc hoteluri pentru turiști, se pun la punct itinerare variate, se organizează mai bine transporturile.

În ultimii ani guvernul tanzanian și-a instituit de altfel controlul și asupra unei alte ramuri de activitate foarte populare în țară: fabricarea celebrelor statui din lemn de abanos cunoscute în lume sub numele de makonde, numele etniei care le lucrează. Toți străinii care vizitează Tanzania se grăbesc să cumpere aceste opere de artă unice care se vînd în capitală, la toate colțurile de stradă și la toate rîspîntiile itinerarelor turistice.

Recent, în Tanzania a fost înființată Asociația de artă națională, care achiziționează produsele de artizanat, organizează vînzarea lor centralizată și exportul. De aceea, în ultimul timp circa 90 la sută din producția de makonde au fost vîndute în străinătate. Și cererea de astfel de sculpturi, devenite un simbol al artei populare tanzaniene, crește mereu.

I. Pospelov

NOILE HEBRIDE

Porcii —

„valută forte”

Namba este tribul care a păstrat cel mai bine tradițiile populației băștinașe din Noile Hebride. Coloniștii europeni care se îndeletnicesc cu producția de copra în Malekula, insula locuită de acest trib, i-au botezat „micii namba”. (Într-un dialect local namba desemnează podoaba cea mai caracteristică a bărbaților, un soi de frunză de viță). Dar există și „marii namba”, un trib înrudit cu ei, din nordul insulei, care își confecționează această podoabă din frunze înguste de pandanus vopsite în roșu.

Tribul namba este foarte mic. Așa se face că deși în insula Malekula există peste 12 000 de indigeni, numai circa 250 dintre ei păstrează cu sfințenie tradițiile și cerințele strămoșilor. Ceilalți locuiesc în satele de lângă țarm și sînt acum creștini.

Clima tropicală greu de suportat și relieful foarte accidentat al insulei nu-i atrag pe turiști. Izolarea seculară a contribuit astfel la conservarea obiceiurilor tribale. Unul din cele mai specifice centre rituale ale „micilor namba” este Lendombuey, iar sîtuțelul cel mai tipic este Lava. Așezat pe țărnel sud-vestice al insulei, Lava se află la zece mile depărtare în linie dreaptă de Lendombuey. Băștinașii străbat această distanță în 7—8 ore, dar străinii, neobișnuți cu acest drum, ajung în sat în două zile. În ziua a doua, prin hățușul junglei încep să se zărească două colibe acoperite cu paie și sprijinite cu proptele ca să fie cît de cît aparate împotriva taifunurilor. Celelalte colibe, ascunse privirii de copaci, se înșiră în lanț pe versantul relativ plat al unei coline.

Băștinașii se împodobesc cu un fel de tijă vîrîtă în nas, cu cercei din caprace de broască țestoasă, mînecuțe brodate cu mărgele și coilere din coajă de mistreți. Vizitatorii străini sînt primiți de obicei de căpetenia tribului. Actualul șef al nambilor se numește Ilab-

nambinpin și a fost înscăunat în această funcție pentru că posedă cel mai mare număr de porci și e un iscusit vînător de mistreți. A urcat repede scara ierarhică, în special datorită situației pe care a avut-o tatăl lui în cadrul tribului. Tatăl lui Ilabnambinpin a fost un războinic viteaz neîntrecut, pe care — cred localnicii — gloanțele și săgețile otrăvite nu-l puteau atinge. Cînd purtau război, triburile vecine îl chemau deseori să le conducă oastea și-l răsplăteau generos apoi cu porci pe care el i-a lăsat moștenire fiului.

Deși „micii namba” cunosc francul care circula în Noile Hebride și dolarul australian, deocamdată ei utilizează ca „valută forte” numai porcii cu colții mari pe care se poate cumpăra orice. Cînd un porc atinge vîrsta de un an, i se scot colții de sus și atunci dinții de jos încep să crească în voie încovîindu-se în formă de semilună. Valoarea de schimb a animalului variază în funcție de curbura dinților.

„Micii namba” se tem foarte mult de „duhurile rele” și de aceea încearcă să le îmblînzească. Iată cum se desfășoară, de pildă, o înmormîntare. Timp de un an cadavrul, acoperit cu frunze, este ținut pe o nășălie lângă peticul de pămînt unde urmează să fie îngropat și care e socotit sacru. Înainte de începerea serviciului funebru, craniul mortului este desprins de schelet, fixat pe un cadru de bambus și acoperit cu un strat de lut roșu. Masca e aplicată în așa fel încît asemănarea cu chipul defunctului să fie cît mai mare. Apoi se modelează din lut trupul mortului și se desenează pe el figuri geometrice care arată situația ocupată de răposat în ierarhia socială a tribului.

După executarea de zece ori a unui dans ritual, la care participă tot tribul, procesiunea înconjoară cu momfia defunctului bucata de pămînt sacru. Femeile, care n-au acces pe pămîntul sacru, bocesc ținîndu-se la oarecare depărtare de bărbați. În cele din urmă se aude un fluierat puternic și dintr-un tufiș depărtat se ivește o umbră întunecată. Cînd se apropie, se constată că e un „duh”.

„Duhul” este acoperit cu un snop de frunze de ferigă din care se văd numai picioarele goale. Pe cap are o mască neagră ca o bonetă informă, iar în mînă un arc cu săgeți. Din mormanul de frunze atîrnă din loc în loc niște nuiele ascuțite în care e înfipt miez de nucă de cocos. Băștinașii mîncă miezul de nucă spre „a lua contact” cu lumea duhurilor.

După „duhul” principal, din hățuș mai ies încă trei figuri asemănătoare, apoi doi oameni vopsiți în roșu și alb. Toți șase înconjoară peticul de pămînt sacru, după care încep să-i lovească în spate cu bete pe participanții la înmormîntare. În felul acesta, cred băștinașii, duhurile vor să le arate că n-au de gînd să le facă vreun rău. După cîteva minute, participanții la dansurile rituale adună fructele de batata așezate în fața momiei spre a îmblîzi duhurile și dispar. Iar conducătorii ceremoniei străpung cu vîrfurile unor lancei un porc, după care animalul e tăiat în bucăți și împărțit tuturor celor aflați acolo. Cu această ceremonie ia sfîrșit.

Odinioară canibali, „marii namba” se deosebesc de „micii namba” prin limbă și tradiții. Așezarea lor, Amok, se află la 30 mile depărtare de Lendombuey, dar din cauza junglei contactele dintre cele două triburi sînt foarte rare. Acum, tradiționalul lor mod de viață e supus la grele încercări: în economia naturală a tribului încep să pătrundă banii. La Amok, de pildă, s-a deschis o prăvălie în care porcii nu mai sînt primiți ca mijloc de plată.

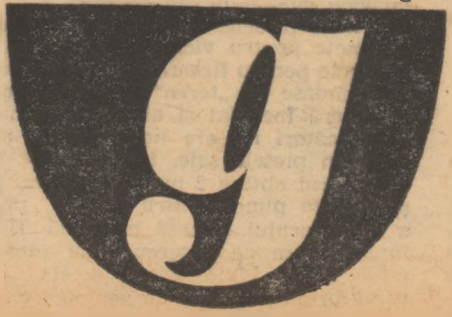
(După „Za rubejom”).

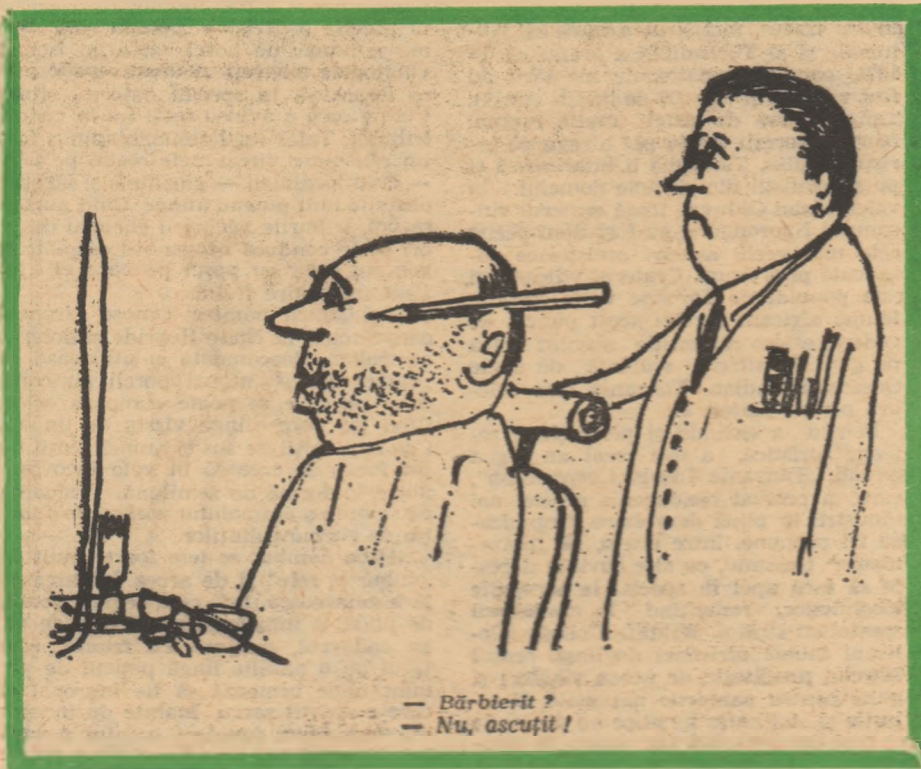

— Nu putești sparge mai mărunt?

Desen de A. Nekrasov

giodu
globul globul
globul globul globul
obul globul globul gloc
ul globul globul globul gi
globul globul globul globu
ul globul globul globul glo
globul globul globul globul
bul globul globul globul gloc

PE ARIPILE VÂNTULUI

Planoarele din cretacic

Ce poate fi mai fascinant pentru paleontologi decât reconstituirea modului de viață al unor făpturi de mult dispărute? S-a putut astfel stabili că în secundar, îndepărtată epocă geologică a Terrei, trăiau niște reptile zburătoare, poate unele dintre cele mai ciudate animale de odinioară. Ca și la lilieci, membrele lor anterioare susțineau uriașe aripi membranoase. Cea mai impunătoare dintre aceste făpturi era Pteranodonul. Aripile ei aveau o anvergură de... opt metri, cu alte cuvinte de două ori mai mare decât la cele mai mari păsări de astăzi. Uriașa reptilă avea dinți tăioși ca niște pum-

nale, iar greutatea ciocului ei era contrabalansată de o creastă osoasă de aceeași mărime.

Dar în ciuda dimensiunilor sale impresionante — ni se spune — Pteranodonul era foarte ușor: greutatea lui, apreciată după resturile fosile, ar fi fost în medie de numai 20 kilograme și s-ar fi datorat unei reducții a osificării. Oasele străvechului animal erau uimitor de subțiri. În comparație cu actualele păsări, Pteranodonul trebuie să fi avut un zbor mai mult planat. Cum „decola” însă? Adică cum își putea lua zborul cu niște aripi așa de mari, mai ales că nu putea să alerge? Paleontologii au formulat ipoteza unei „catapultări”, și anume din înălțimea falezelor.

Un calcul matematic a arătat că pentru un animal înaripat, să zicem de 40 kg, viteza necesară de ridicare în aer este de numai 24 km/h. Încît atunci cînd vîntul atîngea o astfel de viteză, reptila zburătoare n-avea decît să-și desfășoare aripile pentru ca să decoleze. Desigur, Pteranodonul se mai putea lăsa să cadă din înălțimea falezelor, de unde erau antrenați de curenții aerieni pe care se pricepeau să-l folosească cu iscusință.

Încît vorba de „planoare vii ale cretacicului” nu este lipsită de temei.

PE ȘOSELE

„Predispoziție” la accidente...

Bărbații manifestă adesea o indulgență disprețuitoare la adresa conducătoare-

relor auto, iar femeile adoptă uneori un aer de superioritate și citează cercetări care demonstrează că ele provoacă mai puține accidente. Ambele atitudini sînt însă greșite, declară un profesor de psihiatrie care se ocupă de mulți ani de problema accidentelor auto. În toate grupele de vîrstă studiate de el accidentele s-au repartizat egal între sexe. Astfel, în grupa cea mai tînără, în doi ani, atît fetele cît și băieții au avut aproape 60 de accidente la 100 de conducători. Numărul de accidente a crescut apoi uniform la ambele sexe ajungînd la cifra minimă de 25 accidente la 100 conducători după vîrsta de 35 ani.

La prima vedere aceste date sugerează că femeile și bărbații se comportă la fel atunci cînd se află la volan. În realitate există totuși deosebiri, dar ele nu afectează rezultatele finale. Accidentele descresc numeric pe măsură ce conducătorii auto se maturizează și cîștigă experiență. Băieții tineri conduc mult mai mult decît fetele, ceea ce le permite să dobîndească o experiență valoroasă. În schimb, fetele se maturizează mai repede restabilind astfel echilibrul. Apoi, pe măsură ce înaintează în vîrstă, bărbații se potolesc, în timp ce femeile abia atunci adună kilometri necesari pentru a deveni conducători încercați. În studiile pe care le invocă adesea, femeile apar cu mai puține accidente la activul lor, din cauza unei metodologii inadecvate; în cercetarea științifică o comparație corectă trebuie să ia în considerare numai elemente perfect similare. Aplicînd acest principiu în cazul accidentelor de automobil, diferențele dintre cele două sexe se șterg. În plus trebuie să se țină seama și de faptul că statisticile pot induce în eroare, deoarece — ni se spune — femeile au mai multe șanse de a „scăpa” fără să fie luate în evidență, cel puțin în cazul accidentelor minore.

Dar dacă nu putem da vina nici pe bărbați, nici pe femei, există totuși o categorie de oameni „predispuși” să provoace accidente? Psihologii și psihologii socotesc că, exceptînd unii bolnavi mintali, nu se poate vorbi decît despre o „predispoziție” temporară, care apare în momente de criză psihologică. De pildă, un bărbat care și-a pierdut recent soția, tatăl sau mama unui copil grav bolnav riscă să fie antrenați în accidente grave. Persoanele care suferă un stress de acest fel devin indeobște uituce, neatențe la semnele de circulație, au

- N-aveți un ziar în plus?

Desen de I. Stefanov

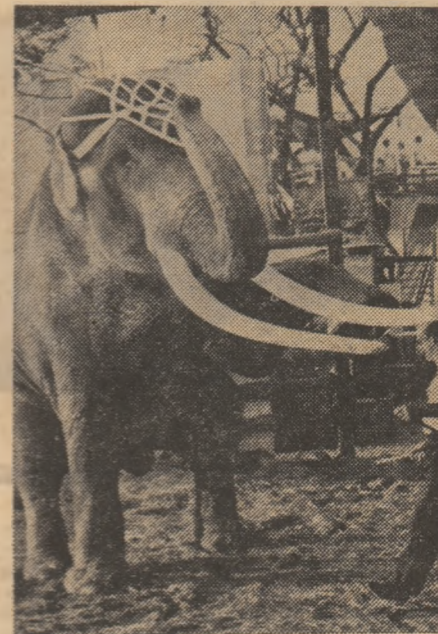
tendința să facă exces de viteză; dar, după rezolvarea crizei, își reiau viața normală. Alte două situații care presupun riscuri, fără a avea însă o componentă psihologică, sînt: convalescența după boală sau oboseala excesivă.

EXCEPȚIE DE LA REGULĂ

Cinci zile și cinci nopți de groază

De obicei, elefanții se asociază în mintea noastră cu ideea de animale blinde, pașnice, prietene ale omului. Dar atunci cînd există excepții, ele sînt cumplite. Recent, în sudul Thailande, elefantul Plaitrut a terorizat timp de cinci zile și cinci nopți o întreagă regiune.

Dintr-un motiv care n-a putut fi încă stabilit, la un moment dat Plaitrut a rupt lanțul cu care era prionit, s-a năpustit asupra casei stăpînului, pe care a dărîmat-o ca pe un castel de cărți de joc, a ucis un muncitor forestier, apoi o femeie și nepoata acesteia, după care a distrus un camion, omorînd șoferul. Această suită de tragice accidente și furia animalului dezlănțuit au stîrnit o panică de nedescris. Poliția locală a solicitat și primit întărituri. Asupra lui Plaitrut a fost deschis foc de vole. Lovit de 16 gloanțe, uriașul sur s-a prăbușit la pămînt. Dar după cîteva clipe, cu un

geamăt de nestăpînită minie, s-a ridicat și a luat-o la fugă. Locuitorii din mai multe sate aflate în calea lui și-au părăsit casele și și-au căutat adăpost în lanuri sau la posturile de poliție, clădiri inconjurate cu ziduri.

Pînă la urmă, Plaitrut a fost descoperit într-o vale ascunsă, slăbit din pricina pierderii de sînge. A fost înconjurat totuși cu multă prudență și prins cu lasso-ul.

CALEIDOSCOP

Mamă la 66 de ani

Doamna Mahgerefteh Susna din orașul Isfahan (Iran), în vîrstă de 66 de ani, a dat naștere unui copil de trei kilograme. Recordul precedent în materie de nașteri tardive fusese deținut de o americană de 57 de ani din Portland (statul Oregon). După cum anunță ziarul „Ettelat” din Teheran, d-na Susna mai are opt copii și paisprezece nepoți care, alături de octogenarul ei soț, sînt cu toții sănătoși.

Greșeală fatală

Șoferul de taxi Said Muradov care transporta recent un client de la Kuliab la Dușanbe, capitala R.S.S. Tadjițe, a avut o aventură ieșită din comun. Turismul la volanul căruia se afla, o „Volgă” nou-nouță, a fost atacat de un vultur uriaș. Oricît a încercat Said Muradov să manevreze între perețele abrupt și prăpastia între care se inscria

„... varia ...
ia varia varia v...
a varia varia varia v...
varia varia varia varia v...
aria varia varia varia var...
a varia varia varia varia v...
aria varia varia varia varia v...
ia varia varia varia varia v...
varia varia varia varia varia v...

șoseaua, vulturul nu lăsa de fel să-și scape presupusa pradă. Dar „Volgă” a fost mai stabilă și mai puternică decît „regele înălțimilor” care, din pricina greșelii sale, a nimerit pînă la urmă în grădina zoologică din Dușanbe.

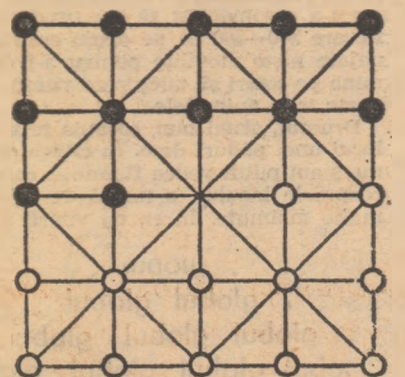
UN NOU JOC

Țintar spaniol

Terenul de joc poate fi desenat pe o foaie de hîrtie sau chiar pe nisip. Cei doi parteneri de joc au fiecare cîte 12 piese, asemănătoare cu cele de la jocul de dame — dar care pot fi și monede, nasturi, pietricele sau orice obiect rotund — și le așează ca în desenul de mai jos. La mijloc rămîne un loc liber de unde începe jocul.

Mutarea se face numai către un punct liber din imediata vecinătate a piesei; înaintarea este permisă exclusiv pe diagonală sau lateral pe liniile desenului. Mersul înapoi nu este permis. Dacă punctele vecine sînt ocupate de piese ale adversarului, iar punctul imediat următor este liber, e permis un salt peste piesa învecinată a partenerului care este eliminată astfel din joc. Dacă și următoarea piesă a adversarului se află în aceeași situație — cu un loc liber în vecinătate — este permis un nou salt, urmat de scoaterea ei din joc. Încît dintr-o singură mutare pot fi luate mai multe piese, mai exact toate cele aflate în situația descrisă. Subliniem că salturile pot fi făcute, în cursul unei mutări, în ambele direcții permise.

Eliminarea piesei adversarului la mutarea în salturi este obligatorie. Cine nu face pe loc această operație nu mai poate reveni asupra ei. În același timp nu este permisă readucerea piesei în locul ei inițial. Piesa care a ajuns în ultimul rînd al „terenului” partenerului nu mai poate fi mutată

în punctele vecine chiar dacă acestea sînt libere. Piesele adversarului pot fi eliminate numai în condițiile descrise mai sus.

Scopul jocului este de a elimina de pe „teren” un număr cît mai mare de piese ale partenerului. El se consideră încheiat cînd unul din jucători a pierdut toate piesele. Învingătorul capătă 2 puncte pentru victorie în general și 2 puncte pentru fiecare din piesele proprii rămase pe „teren”. Jocul se mai consideră încheiat și atunci cînd unul din jucători nu are unde muta nici una din piesele sale. În acest caz învingătorul obține 2 puncte pentru joc și cîte un punct pentru fiecare piesă a adversarului rămasă pe tablă. Dacă învinsul are pe „teren” mai multe piese decît învingătorul, acesta din urmă primește 2 puncte pentru joc, iar învinsul cîte un punct pentru fiecare piesă a lui rămasă pe „teren”.

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRIILOR pe perioada 2—8 iunie 1972

Vineri 2 iunie, ora 19.30 : Ciclul : „Univers științific sovietic”. Conferința : „Psihologia, progresul tehnic și problemele conducerii”. Va vorbi dr. Voicu Constantin, șef de sector la Institutul de psihologie al Academiei de științe sociale și politice. Urmează filmul documentar „Maturitatea vine de două ori” și un film artistic.

Simbătă 3 iunie, ora 19.30 : Ciclul : „Conștiința și etica civilizației socialiste”. In dezbateri : „Conștiința socială și acțiunea socială”. Va vorbi prof. univ. Tudor Bugnariu, membru al Academiei de științe sociale și politice. „Conștiința — dimensiune definitorie a omului ca ființă socială”. Va vorbi dr. Constantin Botez, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. „Caracterul militant al conștiinței socialiste”. Va vorbi Marin Badea, cercetător științific la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.. Urmează filmul documentar „CEPECA” și un film artistic.

Luni 5 iunie, ora 19.30 : Rubrica : „Tribuna poeziei patriotice”. Festival literar : „Comunistul în lirica românească”. Cuvînt introductiv : prof. univ. Mircea Măcaș. Își dau concursul : Ileana Predescu, Fory Etterle, artiști emeriti, Coca Enescu, Adela Mărculescu, Anca Verești, Eva Pătrășcanu, Emil Liptac, Constantin Vintilă. Urmează un film artistic.

Marți 6 iunie, ora 19.30 : Ciclul : „Glasul României la colocviul problematicii mondiale”. Simpozion : „Inițiativele, acțiunile și prestigiul României pe plan internațional”. Vor vorbi : prof. dr. docent Mihail Gbelmegeanu, președintele Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani, prof. dr. docent Stanciu Stoian, membru corespondent al Academiei R. S. România, secretar general al Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia și Africa, conf. univ. dr. Constantin Florea, redactor șef adjunct la revista „Lumea”. Urmează filmul documentar „Vizita președintelui Consiliului de Stat al României Nicolae Ceaușescu în Finlanda” și un film artistic.

Miercuri 7 iunie, ora 19.30 : Ciclul : „Estetica, arta și condiția umană”. In dezbateri : „Patriotism, conștiință socialistă, responsabilitate artistică”. „Noua lumină a unui mesaj moștenit”. Va vorbi prof. dr. docent Șerban Cioculescu, membru corespondent al Academiei R. S. România. „Dimensiuni actuale ale culturii spirituale în socialism”. Va vorbi prof. dr. Nicolae Balotă. „Creația artistică — operă de conștiință socialistă”. Va vorbi dr. Vasile Tomescu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Urmează spectacolul de teatru „Sora cea mare” în interpretarea colectivului artistic al Teatrului C. I. Nottara.

Joi 8 iunie, ora 19.30 : Simpozion : „Turismul românesc în perspectiva actualului cincinal”. Vor vorbi : Mihail Părăluță, adjunct al ministrului turismului, prof. dr. docent Iancu Mihai, prof. dr. docent Ion Oprescu. Urmează filmul documentar „Legendele Ceahlăului” și un film artistic.

Manifestările au loc în Grădina Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiștei nr. 14. În caz de timp nefavorabil manifestarea se amână.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

O. TURTUREANU — Timișoara : Fără să fi auzit de nevralgia de trigemen, Shakespeare glosa cu înțelepciune în piesa sa „Mult zgomot pentru nimic” : „Pînă acum n-a existat încă nici un filozof care să fi îndurat răbdător durerea de măsele”. Din păcate, și astăzi încă, durerile sfișietoare ale acceselor nevralgice nu și-au găsit tratamentul medical cel mai eficient. Cum injecțiile cu alcool în ganglionul Gasser pot da uneori accidente grave, înțelegem reticențele dv. Ca medicamente cu eficacitate temporară pot fi utilizate Fenitoin sau Etotoin, 2—3 cpr./zi. Rezultate uneori excepționale dă Tegretolul, 200 mg/de trei ori pe zi, continuînd tratamentul 2—3 luni pînă la dispariția crizelor. Vitamina B₁₂, 1 000 gamma sau mai mult chiar, zilnic în injecții i. m. timp de 10 zile, sau chiar injecții supraorbitale de vitamina B₁₂, în doze de 1 000—5 000 mg, ar da rezultate mai bune decît cele obținute prin alcoolizare. În fine, în cazul rezistenței la orice

medicație, se impune intervenția neurochirurgicală.

VICTORIA OPRESCU — Ploiești : Crampa scriitorului pare a fi într-adevăr cea mai frecventă și caracteristică dintre crampele profesionale. De obicei examenul neurologic al membrului afectat este negativ, după cum nu se pot constata nici un fel de tulburări circulatorii. După unii autori s-ar părea că este vorba de o afecțiune psihică, crampa fiind influențată adeseori de o serie de factori psihici bizari ; de exemplu : bolnavul poate să scrie în picioare, nu poate însă scrie atunci cînd șade. Tratamentul (preconizat de acad. Kreindler) care se aplică în cadrul Institutului de neurologie din București constă în ușoare galvanizări sau faradizări ale mușchilor de partea membrului sănătos, și anume mușchii simetrici celor care intră în crampă la membrul bolnav. În unele cazuri, novocainizările nervului radial în șanțul de torziune au dat rezultate bune, putînd influența favorabil tulburarea.

Asigurarea de accidente

„Turist”

CUPRINDE :

- persoana care încheie contractul (în vîrstă de la 16 la 70 de ani inclusiv) pentru cazurile de invaliditate permanentă și de deces din accidente ;
- bunurile din gospodărie și cele luate în deplasare de asigurat.

Sumele asigurate sînt următoarele :

	pentru invaliditate permanentă	pentru deces
• pentru accidente de circulație auto-moto	25 000 de lei	15 000 de lei
• pentru accidente la domiciliul asiguratului, ca urmare a unui incendiu, trăsnet, explozie sau cutremur de pămînt	20 000 de lei	10 000 de lei
• pentru celelalte accidente	10 000 de lei	5 000 de lei
• pentru bunurile gospodărești		20 000 de lei

Suma asigurată se plătește asiguratului în caz de invaliditate permanentă totală din accident (în caz de invaliditate permanentă parțială se plătește un procent din suma asigurată, corespunzător cu gradul de invaliditate) sau de distrugere a bunurilor gospodărești ; în caz de deces al asiguratului, suma asi-

gurată se plătește beneficiarului înscris în contract.

Pentru aceeași perioadă se poate încheia un singur contract de asigurare.

PRIMA DE ASIGURARE este de 15 lei și se plătește o dată cu primirea poliței de asigurare. Asigurarea este valabilă timp de o lună.

Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice și instituții, agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale A.D.A.S.

GALLUS

VOPSEȘTE ȚESĂTURI
DIN MĂTASE, BUMBAC,
LÎNĂ, ROCHII,
HAINE,
BLUZE

1 NEGRU
15 VIOLET
6 VERDE OLIV
18 GRI TOP
3 BLEU VERT
23 CARMIN

ȘI ÎN ORICE ALTE CULORI ȘI NUANȚE

Respectați modul de întrebuințare indicat pe fiecare plic „GALLUS”

• Consultați tabelele de culori „GALLUS” •

Destin comun

Revedere

— Dumnezeu, tu ești Sașa ?
 — Eu, în persoană, dragă Masa. Ce, nu mă mai recunoști ? Hai să te pup !
 — Fii cuminte ! În plină stradă ? Sînt femeie măritată ! Imi strici coafura !
 — Ce, te-ai măritat ? Extraordinar, cîți ani sînt de cînd nu ne-am văzut ?
 — Păi să tot fie vreo zece. Să știu că ai albit și ai îmbătrînit.
 — Cine, eu ? Da de unde ! Mă simt mai tînăr ca la douăzeci de ani. Să vezi ce-mi zboară ochii după fete. Dar tu, ce faci ?
 — Eu ? M-am măritat, am doi copii : cel mare are 8 ani, cel mic e încă la grădiniță. Sînt casnică. Am un soț bun cu care mă înțeleg bine.
 — Bravo. Și eu am o soție bună și trăim în bună înțelegere și pace. Numai că eu lucrez.
 — Zău ? Parcă nu prea-mi vine să cred că tu, cu firea ta, nu-i faci zile fripte nevesti-tii.
 — Ei, se mai întîmplă cîteodată să ne mai și certăm : ce vrei, trebuie să obișnuim unul cu altul. Așa e pînă te acomodezi cu viața în dol.
 — Și de cît timp vă acomodați ?
 — De 8 ani.
 — Vezi ? Așa-ți trebuie dacă n-ai vrut să te însori cu mine ! Numai eu te-am înțeles, dar tu... m-ai părăsit. Ah, și ce mult mă iubeai !
 — Da, a fost frumos, dar de atunci a curs multă apă pe gîrlă.
 — Ce atent și ce drăguț erai cu mine.
 — Să-ți spun sincer am și uitat, de parcă n-ar fi fost.
 — Și totuși, ce plăcut e să-ți amintești de ale tinereții valuri. Eram așa de tineri, plini de viață, de speranță...
 — Crezi că mai știu cum a fost ? A trecut atîta timp.
 — Cum, nici de concediul petrecut împreună în munți nu-ți aduci aminte ?
 — Parcă de ceva mi-amintesc : era și Sidorov din anul V, care se ținea scai după noi și din cauza căruia n-am putut rămîne măcar o clipă singuri în pădure. Ehe-hei, dar de atunci a trecut vreme, nu glumă ! Nici nu mai știu cum arăta Sidorov. Ba nu, stai că-mi amintesc ! Într-o zi, te-ai dus cu el în pădure și te-ai întors abia după două ore ; mi-ai spus că te-ai rătăcit.
 — Să-ți fie rușine ! Neobrăzatule ! Păi, chiar așa a fost. De fapt, am lipsit numai o oră, dar tu mi-ai făcut scandal și trei zile ai stat bosumflat.
 — Sigur, pentru tine a fost o oră. Dar eu știu precis, fiindcă am stat și am așteptat, uitîndu-mă mereu la ceas. Au fost două ore și trezeci de minute ; după care ai apărut de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.
 — Da' știu că ai memorie. Dar la nunta lui Vitea Petrov, ți-aduci aminte cum ai sărutat-o pe Tamara... pe gură.
 — Minți.
 — Daa ? Fiindcă nu-ți convine ! Dar eu n-am uitat. Și n-am să uit niciodată ziua aceea.
 — Da' tu ți-amintești de actorul acela

cu o mutră nesuferită care te-a mișcat pe mină de față cu mine, fără pic de rușine ?
 — Cum poți să spui că era urît : un bărbat așa de frumos !
 — O fi fost frumos pentru tine. As fi grozav de curios să știu de ce dracu l-ai dat numărul tău de telefon ?
 — De unde ai mai scornit-o și pe asta ?
 — Mie imi spui ? Doar v-am văzut împreună la Operă.
 — Ce vină am avut eu că ne-am întâlnit acolo întîmplător și că tocmai atunci ai picat și tu ?
 — Bine de tine ! Ca să vezi unde era nevînovăna ! Dar numărul lui de telefon, pe care l-am găsit în carnetul tău, tot întîmplător a ajuns în el ?
 — Ce răcoi urît, să scotocești prin poșetele femeilor ! Pentru un număr de telefon să-mi faci așa o scenă de gelozie de față cu toți prietenii. Și mă rog, cu ce drept ? Ce, eram soția ta ?
 — Aoleu, m-a ferit Domnul de așa „fericire“ !
 — Ia auzi-l pe dumnealui ! Dar cine te-ar fi luat de bărbat ?
 — Chiar tu ! Ții sîrîtau căteflele să te măriți cu mine.
 — Eu... cu tine. Mai bine uită-te în oglindă să vezi cum arăți ! Numai o frateră a putut să se încurce cu tine.
 — Și zi așa ! Umbra să te măriți cu mine și în același timp te plimbi și cu alți bărbați. De altfel toată familia ta e cam la fel. Bine că n-am intrat în ea. Dar soțul tău, cum de vă suportă ?! Cred că a fugit de o sută de ori de acasă.
 — N-ai nici o grijă, că încă nu a fugit.
 — Mai are timp !
 — Poate că nevastă-ta e să dea bir cu fugiții !
 — Ești total neseriosă !
 — Ha-ha, și încă nu știi de cîte ori m-am întîlnit cu Sidorov ; altfel cred că mă mincai de vie !
 — Va să zică așa au stat lucrurile ! Ei, află că atunci la nunta chiar am sărutat-o pe Tamara. Avea niște buze... dulci ca mierea !
 — Eu i-am scris pe furiș actorului numărul meu de telefon și i-am dat rendez-vous. Ce-ai rămas gură-cască ?
 — Ei și ?! Dar nu s-a însurat cu tine. A fost o aventură.
 — Bă te înșeli amarnic. Cu el sînt măritată și azi. Cît despre Tamara...
 — Te rog să nu vorbești de dînsa ! E soția mea.
 — Ca să vezi !
 — „Ca să vezi“ ! Dă-i complimente din partea mea actorașului tău. Și sper să nu te mai vad niciodată.
 — Și eu la fel. Iar Tamarei să-i spui că n-aș fi crezut să fie în stare de atîta mîrșăvie ; te rog mult să i-o spui !

L. Poleak

Un paladin al dreptății

Vecinul meu de masă s-a oprit bruse din băutul cafelei și, cu o mișcare furioasă, a împins ceașca pînă în mijlocul mesei.
 — Nu, nu mai merge așa, exclamă el clocotind de minie.
 — Dar ce s-a întîmplat ? I-am întrebă.
 — Vrei să spui că n-ai băgat de seamă nimic ?
 — Nu, am răspuns mirat, ridicînd din umeri în necunoștință de cauză și am mai sorbit puțin din cafea.
 — Pentru că nu vrei să observi ! Lasă că știu eu cine-mi ești, că știi să te prefaci că nu vezi multe lucruri !
 — Dar nu știu despre ce-i vorba.
 — Fiindcă nu vrei să înțelegi ! mi-a sisăit vecinul de masă la ureche. Nimeni nu vrea să știe adevărul ! Dar eu vreau ! E o problemă pe care am început s-o studiez de mult, a continuat apoi el. Am citit cărți, tratate, am studiat istoria, am analizat profund. Vrei să știi ce ne rezervă viitorul ?
 — Nu.
 — Ți-e frică ! Dar eu am să-l spun tuturor !
 Auzind așa, mi-am dat scaunul mai la o parte.
 — Află că minciuna ne înconjoară de pretutîndeni. Acum, însă, știu precis adevărul... Și am hotărît să mă revolt. Așa că astăzi o să aflați cu toții adevărul.
 Și zicînd asta s-a ridicat de la masă și s-a apropiat de bufet. În jurul capului i se ivise un nimb luminos. Cu glas tare, că să fie auzit de toți cei care erau la bufet, l-a strigat bufetierei :
 — Cafeaua dumată e apă chioară !
 Nîmbul din jurul capului lui a mai strălucit cîteva clipe, apoi a pălit...

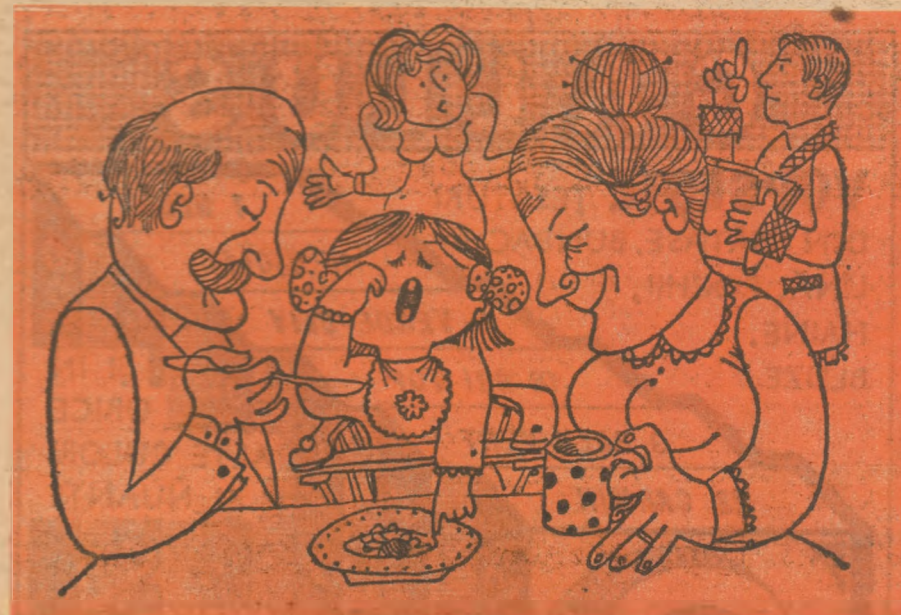
Iuri Alexandrov

— Ce-ar fi să încetați o dată jocul de-a indienii ?

...Laser

— Mămico, ce înseamnă laser ?
 — Hai, pușor, mestecă bine chifteluța. E foarte bună...
 — Maami ! De ce spune bunica „chifteluța“ gustoasă ? Nu-mi place !
 — Bunico, nu mai spune „chiftelu-

ță ! Spune „chifte“, Hai, Irino, mănincă...
 — Să-mi arate bunicul cum face purcelul !
 — Groh-groh-groh !!!
 — Nu, nu așa-a-a-a !

• umor •
 or umor umor ur
 r umor umor umor •
 umor umor umor umor
 ior umor umor umor ur
 umor umor umor umor
 nor umor umor umor um
 r umor umor umor umor
 mor umor umor umor umc

— Da, da ! Are dreptate fetița, se învoi bunicul. Hai, tătucule, grohăie tu, că tu grohăi mai frumos.
 — Grohhh-grohh-grohh-grohh !!!
 — Ia uite ce chifteluță gustoasă, de frumoasă e ! o ispiti apoi bunicul pe Irina.
 — Bunicule, nu mai spune așa, că nu-mi place !
 — Irina, ai de gînd să măninci sau nu ? se răsti mama.
 — Măninc, măninc, dar vreau să spună bunicul de trei ori și foarte repede : „politetrafluoretilen“ !
 — Cum, cum ? Ia mai repetă o dată, o rugă bunicea.
 — Politetrafluoretilen. Ia să văd bunico, mata poți să spui ? Dar repede și de trei ori !
 — Of doamne... Politeta-tra-flui...
 — Uite, Irino, spun eu, interveni bunicul, încercînd s-o salveze pe bunica : Politetrafluoretilen.
 — Nu. Să spună bunica !
 — Bunica nu poate !
 — Da' eu vreau, vreau, vreau !
 — Poli-tret-pa-fla...
 — A-a-a-a ! Dar de ce a pocit bunica cuvîntul ? Să spună cum trebuie !
 — Mai bine mănincă ! Ce bună e chifteaua !
 — Nu, eu vreau laser !
 — Irina, se poate să vorbești așa ! Nu ești cuminte !
 — Laser, laser, laser !
 — Irino, fii cuminte că o iei la poneață ! o amenință mămica.
 — Ba să nu te prind că bați fata ! se sperie bunicul. Ce vină are dînsa ? Doar nu știe ce spune. A auzit la cineva și acum repetă.
 — În orice caz de la mine n-a auzit așa ceva.
 — Poate că vrei să spui că de la mine ? Așa, toate oalele să se spargă în capul bunicii.
 — Sic, sic, că nu știți ce e laser, laser !
 — Te întreb pentru ultima oară : taci sau nu ?! Ia să văd unde e curtea !
 — Tătucule, ce-ai acolo ?
 — Un dicționar. Ia ascultați : „Laser — sursă de lumină bazată pe amplificarea radiației electromagnetice prin stimularea tranziției între două nivele energetice ale unui sistem cuantic excitat, tranziție care este însoțită de emiteria cuantelor de lumină“. Poftim, Și voi certați fetița fără să fie vinovată... Ai auzit, Irina ? Sursă de lu-

mină bazată... Mănincă pușor, mănincă. Ce bună e chifteaua !
 — A-a-a-a ! Nu vreau chifteluță ! Vreau crenvurști !

(Din „Nedelea“)